

Sociological Determinants Affecting Social Identity (Study Sample of Female Students in Shiraz)

Nouredin Alahdadi^I , Ebrahim Mirzaei^{II}

 <https://dx.doi.org/10.22084/csr.2023.27321.2184>

Received: 2023/01/04; Revised: 2023/02/25; Accepted: 2023/04/16

Type of Article: **Research**

Pp: 79-116

Abstract

On the one hand, identity is the source of meaning and construction, and on the other hand, it is constructed under the influence of social, cultural, political, economic, environmental, and other factors. In fact, the relationship between identity and other social and cultural structures is two-way and is constantly subject to reconstruction, construction and reconstruction as a process. The purpose of this research is to investigate the sociological determinants affecting the formation of social identity of female students in the city of Shiraz, and by relying on a comparative strategy, quantitative research methods, survey techniques and questionnaire tools were used to collect data. It has been the statistical population is female school students of the city of Shiraz, and 375 people were selected as a statistical sample. The method of random sampling is of multi-stage cluster type and data analysis was done using SPSS software and statistical tests of Pearson's correlation coefficient, multivariate analysis (multiple regression) and path analysis. The research results showed that there is a significant positive relationship between the independent variables (self-satisfaction level, internalization of values, harmony with group values and approval of others) with the dependent variable of social identity and its three dimensions (national, religious, family); But there is no significant relationship between the socio-economic base variable and social identity. Also, the results of multivariable regression show that the coefficient of determination (2R) of four variables in the equation, i.e. coordination of group values, being approved by others, internalization of values and individual self-satisfaction, is 0.36 of the variance of the variable. They explain or predict dependent social identity.

Keywords: Social Identity, Religious Identity, Family Identity, National Identity.

I. Assistant Professor, Department of Sociology, Payam Noor University, PO Box 19395-4697, Tehran, Iran (Corresponding Author). **Email:** nalahdadi@pnu.ac.ir

II. Assistant Professor, Department of Sociology, Payam Noor University, PO Box 19395-4697, Tehran, Iran.

Citations: Alahdadi, N. & Mirzaei, E., (2025). "Sociological Determinants Affecting Social Identity (Study Sample of Female Students in Shiraz)". *Two Quarterly Journal of Contemporary Sociological Research*, 13(25): 79-116. <https://dx.doi.org/10.22084/csr.2023.27321.2184>

Homepage of this Article: https://csr.basu.ac.ir/article_5166.html?lang=en

1. Introduction

One of today's global mysteries that has occupied the minds and thoughts of experts in the fields of social psychology, sociology, and cultural studies is the issue of human identity, and since identity is an important part of every human being, and his personal and social life is influenced by his identity, the investigation of human identity is very interesting. This concept has been transformed in the context of social and cultural history and political and economic relations of today's societies, so that today we talk about traditional identity, modern identity and postmodern identity. Men and women are a social characteristic apart from their biological characteristics, so that they should behave within a certain framework of culture accepted by the society and internalize gender norms and behaviors in their minds, which in case of violation will also face the reactions of the community. The traditional patriarchal family structure, which was mainly based on gender differences and characterized by the institutionalized authority of men in the family unit, has become questionable in recent decades due to the employment, education and awareness of women. The changes that have occurred in the family structure and the roles of women have provided the basis for the transformation of the personality and social identity of girls and women (Refatjah, 1381: 71).

The importance of issues such as the crisis of social and gender identity, especially in the field of women and girls, has occupied experts in the fields of psychology, sociology and cultural studies for at least the past few decades. Developments in recent decades in cultural fields and structural fields have led to the multiplicity and diversity and even conflict of identity-building sources, and the spread of modernization and modernization in the global arena has led to an identity crisis among many sections of society, especially young women. (Saroukhani, 1383: 80).

Therefore, it is necessary to address the issue of social identity of female students and its constituent elements and factors affecting it in this research. Also, about the social identification status of the statistical population of the research, which are high school female students of Shiraz city; Few researches have been done and therefore the current research is important and necessary. Therefore, the purpose of this study is to investigate the sociological

determinants affecting the formation of social identity of female high school students in Shiraz and seeks to answer the basic question of what sociological determinants affect the formation of social identity. Is it effective for high school female students in Shiraz?

2. Method

This research was done in terms of comparative strategy and with quantitative method and survey technique and questionnaire tool; Also, in terms of purpose, it is practical and in terms of time, it is among cross-sectional researches.

The statistical population of this research is 5160 thousand people, including all female students of the second secondary school who are studying in Shiraz city in the academic year of 1401-1400, and 375 of them were selected as a statistical sample.

The sampling method in this research is random sampling of multi-stage clustering type. So that the schools of Shiraz city were divided into five parts (each cluster) North, South, East, West and Center and then a school was randomly selected from that region and a questionnaire was distributed to each of the selected schools.

3. Discussion

As you can see. The total effect of independent variables on religious identity is 73%, of which 64% is a direct effect and 9% is an indirect effect. This means that the independent variables used in this research had more effects on the dependent variable without mediation. The direct causal effect of variables of coordination of group values was 33%, internalization of values was 14%, and approval by others was 17%. The value of 2R shows that in the whole research model, it was able to explain 23% of the variance of social identity. The amount of error of the model (0.88) indicates the value of the variance of the variable that is not explained by the previous variables of the model. With the square of the error quantity (E), the unexplained variance is obtained, which is 0.77 in this model, in other words, 77% of the social identity variance is not explained by the model.

4. Conclusion

Dealing with the social identity of girls in society shows us a general view of identity to some extent, because this dimension of identity includes the most basic elements of the identity of people in any society. Social and cultural changes occur gradually, and girls who are looking for what and who they are, or their social identity, are faced with new forms of identity-making patterns, and at the same time, traditional culture and manifestations of modern culture come upon them. In such a situation, girls learn that they can cope with the roles and identities that are caused by cultural and social patterns and by relying on multiple sources of identity formation, with agency and rethinking to new personal and social patterns. Get an identity. In fact, girls are constantly rethinking their traditions, modern values and daily activities and try to build a meaningful identity for their representation. This research was conducted with the aim of investigating the sociological determinants affecting the formation of the social identity of secondary school girls in Shiraz. The results of the research show that there is a significant and positive relationship between the independent variables (level of self-satisfaction, internalization of values, harmony with group values and approval of others) with the dependent variable of girls' social identity and its three dimensions (national, religious, family). There is; But there is no significant relationship between the socio-economic base variable and social.

Acknowledgments

The authors would like to gratefully acknowledge all the participants, whom without their contribution this study would not have been conducted.

Conflict of Interest

Authors declare no conflicts of interest.

Observation Contribution.

The authors contributed equally to the writing of the article.

تعیین‌کنندگان جامعه‌شناختی مؤثر بر هویت اجتماعی (نمونه مطالعاتی دانش‌آموزان دختر شهر شیراز)

نورالدین اله‌دادی^I، ابراهیم میرزایی^{II}

شناسه دیجیتال (DOI): <https://dx.doi.org/10.22084/csr.2023.27321.2184>
تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۰/۱۴، تاریخ بازنگری: ۱۴۰۱/۱۲/۰۶، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۱/۲۷
نوع مقاله: پژوهشی
صص: ۷۹-۱۱۶

چکیده

هویت، ازسویی سرچشمه معنا و برساخته شدن است و ازسویی دیگر، تحت تأثیر عوامل اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، محیطی و... ساخت می‌یابد؛ درواقع، رابطه هویت و دیگر سازه‌های اجتماعی و فرهنگی دوسویه است و به صورت فرآیندی مدام در معرض بازسازی، ساخت و برساخت است. هدف این پژوهش بررسی تعیین‌کنندگان جامعه‌شناختی مؤثر بر شکل‌گیری هویت اجتماعی دانش‌آموزان دختر شهر شیراز است و با اتکاء به استراتژی قیاسی از روش تحقیق کمی، تکنیک پیمایش و ابزار پرسشنامه برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شده است. جامعه آماری دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه شهر شیراز است و ۳۷۵ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. شیوه نمونه‌گیری تصادفی و از نوع خوشه‌ای چندمرحله‌ای است و تجزیه و تحلیل داده‌ها با کاربرد نرم افزار SPSS و آزمون‌های آماری ضریب هم‌بستگی پیرسون و تحلیل چندمتغیری (رگرسیون چندگانه) و تحلیل مسیر صورت گرفته است. نتایج تحقیق نشان داد که بین متغیرهای مستقل (میزان رضایت از خود، درونی شدن ارزش‌ها، هماهنگی با ارزش‌های گروهی و تأیید دیگران) با متغیر وابسته هویت اجتماعی و سه بُعد آن (ملی، دینی، خانوادگی) رابطه معنادار مثبت وجود دارد؛ اما بین متغیر پایگاه اقتصادی-اجتماعی با هویت اجتماعی رابطه معناداری وجود ندارد؛ همچنین نتایج رگرسیون چندمتغیره نشان می‌دهد، ضریب تعیین (R²) چهار متغیر درون معادله، یعنی هماهنگی ارزش‌های گروهی، مورد تأیید دیگران قرارگرفتن، درونی‌کردن ارزش‌ها و رضایت فرد از خود، ۰/۳۶ از واریانس متغیر وابسته (هویت اجتماعی) را تبیین یا پیش‌بینی می‌کنند.

کلیدواژگان: هویت اجتماعی، هویت دینی، هویت خانوادگی، هویت ملی.

I. استادیار گروه جامعه‌شناسی، دانشگاه پیام نور، صندوق پستی ۴۶۹۷-۱۹۳۹۵، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

Email: nalahdadi@pnu.ac.ir

II. استادیار گروه جامعه‌شناسی، دانشگاه پیام نور، صندوق پستی ۴۶۹۷-۱۹۳۹۵، تهران، ایران

ارجاع به مقاله: اله‌دادی، نورالدین؛ و میرزایی، ابراهیم. (۱۴۰۳). «تعیین‌کنندگان جامعه‌شناختی مؤثر بر هویت اجتماعی (نمونه مطالعاتی دانش‌آموزان دختر شهر شیراز)». پژوهش‌های جامعه‌شناسی معاصر، ۱۳(۲۵): ۷۹-۱۱۶. <https://dx.doi.org/10.22084/csr.2023.27321.2184>

صفحه اصلی مقاله در سامانه نشریه: https://csr.basu.ac.ir/article_5166.html

۱. مقدمه

یکی از معماهای جهانی امروز که ذهن و اندیشه صاحب‌نظران حوزه‌های روان‌شناسی اجتماعی، جامعه‌شناسی و مطالعات فرهنگی را به خود مشغول ساخته است، موضوع هویت انسان‌هاست و از آنجا که هویت بخش مهمی از وجود هر انسانی را تشکیل می‌دهد و زندگی شخصی و اجتماعی او تحت تأثیر هویتش قرار دارد، بررسی هویت انسان‌ها بسیار قابل تأمل می‌باشد. این مفهوم در فرآیند تحولات اجتماعی تاریخ اجتماعی و فرهنگی و در بسترهای مناسبات سیاسی و اقتصادی جوامع عصر حاضر دستخوش دگرگونی شده، به طوری که امروزه سخن از هویت سنتی، هویت مدرن و هویت پسامدرن به میان می‌آید. زن و مرد جدا از ویژگی بیولوژیک، یک ویژگی اجتماعی است، به طوری که آن‌ها می‌بایست در چارچوب خاصی از فرهنگ موردپذیرش جامعه رفتار نمایند و هنجارها و رفتارهای جنسیتی را در ذهن خود درونی سازند که در صورت تخطی از آن‌ها نیز با عکس‌العمل افراد جامعه مواجه خواهند گردید. ساختار سنتی خانواده پدرسالاری که عمدتاً مبتنی بر تفاوت‌های جنسیتی بود و وجه مشخصه آن اقتدار نهادی شده مردان در واحد خانواده می‌باشد، در دهه‌های اخیر در اثر اشتغال، آموزش و آگاهی زنان پرسش برانگیز شده است. تحولاتی که در ساختار خانواده و نقش‌های زنان رخ داده زمینه دگرگونی شخصیت و هویت اجتماعی دختران و زنان را فراهم نموده است (رفعت‌جاه، ۱۳۸۱: ۷۱).

فرآیند هویت‌یابی در جوامع سنتی عمدتاً منفعلانه و مبتنی بر عوامل انتسابی به‌ویژه جنسیت است و با معیارهای سنتی و نهادهای اجتماعی و فرهنگی، دینی و سیاسی شکل می‌گیرد که نظام‌های معنایی مشخصی تولید می‌کردند. اکنون با عرضه انبوه منابع اجتماعی و فرهنگی هویت‌آفرین و وسعت یافتن روابط اجتماعی و تعلقات گروهی و آزادی و استقلال نسبی افراد (مخصوصاً دختران) در خانواده، اشکالی فعالانه و غالباً آگاهانه و تأملی به خود گرفته است. در چنین شرایطی مطالعه تأثیر عوامل نهادی، ساختاری و فرهنگی، به‌ویژه در کلان‌شهرها که در معرض جریان‌های نوسازی بوده‌اند، می‌تواند چگونگی تأثیر این نهادها در هویت‌سازی و شکل‌گیری هویت جنسیتی دختران را نمایان کند (ساروخانی، ۱۳۸۳: ۷۳). اگرچه تشکیل هویت فرآیندی است که در تمام طول زندگی ادامه دارد، اما به سبب زاینده‌گی، خلاقیت و نیاز به استقلال در دوره نوجوانی، تکوین هویت در این دوره موردتوجه بوده و نوجوانی یک دوره انتقالی از وابستگی دوران کودکی به استقلال و مسئولیت‌پذیری دوران جوانی و بزرگسالی است (بابایی و همکاران، ۱۳۹۸: ۳۵۷)؛ زیرا دوره نوجوانی دورانی است که در آن بحران هویت بر سازمان روانی فرد غالب می‌شود، چراکه نوجوان تشنه هویت خویش است، به جست‌وجوی ارزش‌های گوناگون و گاه متضاد می‌پردازد و آن‌ها را ارزشیابی می‌کند و

درنهایت، اساسی از هویت برای وی ایجاد می‌شود (فرزانه خو و همکاران، ۱۳۸۸: ۱۴۱). در همین مرحله، انسجام جنبه‌های مختلف بدنی، جنسی و تصور از خویش به صورت هویت واحد شکل گرفته و پاسخ‌گویی به پرسش اساسی «من کیستم؟» به تدریج در ذهن نوجوان تحقق یافته و آغاز هویت‌یابی و شخصیت‌بخشی به هویت و خود فرد است. براساس تعریف، هویت مجموعه‌ای از معانی است که فرد برای تعریف خود از آن استفاده می‌کند (برک، ۲۰۱۳: ۲۵۳).

بی‌انگیزگی نسبت به مسائل آموزشی، گستردگی ناهنجاری‌های اخلاقی، بی‌نظمی و بی‌انضباطی، نگرانی، ناامیدی و مواردی از این قبیل از مهم‌ترین نتایج و پیامدهای کم‌توجهی به مسئله هویت محسوب می‌شوند. از آنجا که بحران هویت از سال‌های نوجوانی آغاز می‌شود و بخش عظیمی از دانش‌آموزان دبیرستانی، در این سنین قرار گرفته‌اند و با توجه به نگرانی‌هایی که در زمینه‌ی علایق و گرایش‌ها و رفتارهای دانش‌آموزان مشاهده می‌شود و از آنجا که بخش مهمی از شخصیت دانش‌آموزان را هویت آنان تشکیل می‌دهد و زندگی فردی و اجتماعی آن‌ها نیز متأثر از این مسئله است، آنان در جستجوی هویت می‌باشند و موقعیت مبهم دانش‌آموزان دبیرستانی در فرهنگ و جامعه‌ی معاصر، این نتیجه را برای آن‌ها دربر دارد که فرصتی را به منظور آزمودن شیوه‌های مختلف زندگی به آن‌ها می‌دهد، تا آن‌ها تصمیم بگیرند که چه الگوهای رفتاری، ارزشی و نگرشی بهتر می‌تواند نیازهای آن‌ها را تأمین نماید. فرآیند تغییر و تحول همیشه زندگی بشر را تحت‌تأثیر قرار داده است. در گذشته این روند به دلیل سرعت کم، تأثیرات کمتری نیز در پی داشت، ولی امروزه این فرآیند سرعت گرفته است. گسترش وسایل ارتباط جمعی سبب انتقال فرهنگی در سطح وسیع شده و در جهت حذف مرزهای نظام فرهنگی عمل می‌کند. که پیامدهای مثبت و منفی نیز در پی خواهد داشت. این تغییرات و دگرگونی‌های عظیم هر چیز را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد و خصوصاً به قلمرو فعالیت‌های فردی و شکل‌گیری خود^۲ راه می‌یابد و به دنبال آن مسائل مربوط به هویت افراد مطرح می‌شود؛ هرچند که از بدو آغاز جهان هستی، انسان و جایگاه وی، ذهن بشر را به خود مشغول داشته و موضوع خوبی برای ادبیات و تحقیق بوده است، اما توجه به این موضوع در قرن حاضر بیشتر شده است (عباسی، ۱۳۸۹: ۱۲۲).

درمورد هویت و چگونگی شکل‌گیری آن اندیشمندان بسیاری از منظرهای متفاوت سخن گفته‌اند؛ جاری بودن این مباحث در بستر زمان نشانه‌ی آن است که هویت حصار نمی‌شناسد و همواره پویا و در حال نوسازی و بازتعریف است. بی‌تردید مسئله هویت اجتماعی، نه تنها مسئله‌ی ما که مسئله‌ی آینده‌های ما نیز خواهد بود. با توجه به شرایط روانی، فرهنگی و سیاسی عصر حاضر می‌توان پیش‌بینی کرد که در آینده هویت انسان‌ها بیش از هر چیز در معرض دگرگونی و مخاطره قرار خواهد گرفت (حسینی و همکاران، ۱۳۹۷: ۸۹).

با توجه به نگرانی‌هایی که در زمینه‌های علایق و گرایش‌ها و رفتارهای دانش‌آموزان مشاهده می‌شود و از آنجا که بخش مهمی از وجود دانش‌آموزان را هویت آنان تشکیل می‌دهد و زندگی فردی و اجتماعی آن‌ها نیز متأثر از این امر است، مسئله‌ی هویت اجتماعی دانش‌آموزان و عوامل مؤثر بر آن بسیار حائز اهمیت می‌شود تا فرصتی را به منظور آموختن شیوه‌های مختلف زندگی به آن‌ها دهد، تا بتوانند بهتر تصمیم بگیرند که چه الگوهای رفتاری، ارزشی و نگرشی می‌تواند نیازهای هویتی اجتماعی دانش‌آموزان را تأمین نماید (گودرزی و سلطانی‌زآبادی، ۱۳۹۴: ۱۴). از سویی دیگر، در دهه‌های اخیر، در اثر گسترش نوگرایی و نوسازی در عرصه‌ی جهان، تحولاتی در زمینه‌های فرهنگی و ساختاری روی داده که سبب دگرگونی نقش‌های اجتماعی و آگاهی‌های زنان و دختران شده است. افزایش تحصیلات و اشتغال در میان زنان، از سویی سبب کاهش مطلوبیت الگوی زن سنتی می‌شود؛ و از سویی دیگر، سبب دشواری در هماهنگ کردن نقش‌های سنتی با نقش‌های جدید شده و به بحران هویت در بین دختران نوجوان منتهی می‌گردد. تنها راه حل این مسئله تعریف هویت اجتماعی دختران توسط خود آن‌ها است (ساروخانی و رفعت‌جاه، ۱۳۸۳). اهمیت مسائلی چون بحران هویت اجتماعی و جنسیتی، به‌ویژه در حیطه‌ی زنان و دختران دست‌کم در چند دهه‌ی گذشته صاحب‌نظران عرصه‌ی روان‌شناسی، جامعه‌شناسی و مطالعات فرهنگی را به خود مشغول داشته است. تحولات دهه‌های اخیر در زمینه‌های فرهنگی و عرصه‌های ساختاری به تعدد و تنوع و حتی گاه تعارض منابع هویت‌ساز منجر شده و گسترش نوگرایی و نوسازی در عرصه‌ی جهانی به بحران هویت در میان بسیاری از اقشار جامعه، به‌ویژه دختران جوان دامن زده است (ساروخانی، ۱۳۸۳: ۸۰)؛ از این رو پرداختن به موضوع هویت اجتماعی دختران دانش‌آموز و عناصر تشکیل‌دهنده و عوامل مؤثر بر آن در این تحقیق ضروری می‌نماید. هم‌چنین پیرامون وضعیت هویت‌یابی اجتماعی جامعه‌ی آماری پژوهش، که دانش‌آموزان دختر متوسطه‌ی شهر شیراز می‌باشند؛ تحقیقات اندکی انجام شده و بنابراین پژوهش حاضر از اهمیت و ضرورت پژوهشی برخوردار است؛ از این رو، هدف این مطالعه بررسی تعیین‌کنندگان جامعه‌شناختی مؤثر بر شکل‌گیری هویت اجتماعی دانش‌آموزان دختر دوره‌ی متوسطه‌ی شهر شیراز است.

پرسش پژوهش: این پژوهش، به دنبال پاسخ‌گویی به این پرسش اساسی است که، چه عوامل تعیین‌کننده‌ی جامعه‌شناختی بر شکل‌گیری هویت اجتماعی دانش‌آموزان دختر متوسطه در شهر شیراز مؤثر است؟

۲. پیشینه‌ی پژوهش

«استوارت»^۳ (۲۰۱۰)، مطالعه‌ای با عنوان «استفاده از رسانه‌های مجازی برای ارزیابی

هویت اجتماعی دانشجویان در طول تحصیل در خارج از کشور» انجام دادند. با توجه به درخواست برای ارزیابی هدفمندتر از اهداف برنامه و نتایج یادگیری توسط نهادهای معتبر در آموزش عالی، مجلات الکترونیکی به عنوان ابزاری برای پیگیری دقیق پیشرفت دانشجویان و عواملی که ممکن است بر یادگیری آن‌ها در زمینه تحصیل در خارج از کشور تأثیر بگذارد پیشنهاد شد.

«ادواردز» و «هاروود»^۴ (۲۰۰۳)، مطالعه‌ای با عنوان «هویت اجتماعی در کلاس درس: بررسی تأثیر تفاوت سنی بین دانش‌آموزان و معلمان» انجام دادند. نظریه هویت اجتماعی معتقد است که افراد از گروه‌هایی که با آن‌ها هم‌ذات‌پنداری می‌کنند، احساس ارزشمندی شخصی به دست می‌آورند. شناسایی گروه سنی در ادبیات نشان داده شده است که پیامدهای مثبتی برای احترام به اعضای آن دارد. این مطالعه ادبیات فعلی را با گسترش مفهوم هویت اجتماعی به زمینه آموزشی گسترش می‌دهد. نتایج نشان می‌دهد که دانش‌آموزانی که سن مربی خود را در توصیفی باز از یک مربی ایده‌آل ذکر می‌کنند، احتمالاً دارای شناسه‌های گروه سنی بالا هستند و احتمالاً مربی جوان‌تری را تصور می‌کنند. دانش‌آموزانی که سن مربی خود را در توصیفی باز از یک مربی نامطلوب ذکر می‌کنند، احتمالاً دارای شناسه‌های گروه سنی بالا هستند، اما احتمالاً یک مربی مسن‌تر را تصور می‌کنند.

«باقری» و همکاران (۱۳۹۷)، پژوهشی با عنوان بررسی عوامل جامعه‌شناختی مؤثر بر شکل‌گیری هویت اجتماعی دختران دانش‌آموز دوره متوسطه شهر اهواز انجام دادند. یافته‌های این پژوهش حاکی از آن است که پایگاه اقتصادی و اجتماعی، میزان تحصیلات والدین و میزان استفاده از رسانه‌های جمعی رابطه‌ای معکوس و میزان تعلق به مدرسه، میزان تعلق به گروه هم‌سالان و انتظارات خانواده رابطه‌ای مستقیم با هویت اجتماعی دانش‌آموزان دارند.

«موسوی» و همکاران (۱۳۹۴)، پژوهشی با عنوان مقایسه منزلت‌های هویت فردی زنان و مردان متأهل با توجه به وضعیت طلاق عاطفی انجام دادند. این پژوهش از نوع علی-مقایسه‌ای و با نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای صورت گرفت. برای گردآوری اطلاعات، آزمون عینی گسترش‌یافته منزلت‌های هویت من و مقیاس طلاق عاطفی «گاتمن»^۵ مورد استفاده قرار گرفت. نتایج حاصل از تحلیل واریانس چندمتغیری نشان داد بین دو گروه زنان و مردان در منزلت‌های هویتی بین افراد تفاوت معناداری وجود ندارد، اما بین منزلت‌های هویت افراد با توجه به وضعیت طلاق عاطفی تفاوت معناداری مشاهده شد. تحلیل واریانس داده‌ها حاکی از تفاوت معنادار بین دو گروه دارای و بدون نشانگان طلاق عاطفی در منزلت‌های عاطفی سردرگم و بحران‌زده بود؛ بدین معنی که گروه دارای نشانگان طلاق عاطفی در دو منزلت یادشده، نمرات بیشتری کسب نمودند. همسرانی که در هویت

ارتباط بین فردی سردرگم هستند، بیشتر دارای نشانگان طلاق عاطفی هستند؛ لذا توجه افراد به هم‌سانی در هویت، به عنوان یکی از ملاک‌های همسرگزینی، می‌تواند زمینه‌ساز زناشویی موفق در زندگی مشترک آینده آن‌ها قلمداد شود.

۲-۱. ارزیابی پیشینه

مطالعه و بررسی پیشینه پژوهش حاکی از این است که هرچند درباره عوامل مؤثر بر شکل‌گیری هویت نوجوانان و دانش‌آموزان تحقیقات گسترده‌ای انجام شده است؛ اما تمرکز بیشتر تحقیقات بر روی پارامترهای روان‌شناختی بوده و به تعیین‌کنندگان جامعه‌شناختی از قبیل میزان رضایت از خود، مورد تأیید دیگران قرارگرفتن و هماهنگی با ارزش‌ها به عنوان عوامل موقعیتی (دوره نوجوانی)، توجه چندانی نشده است. در این پژوهش تلاش بر این است تا از زاویه دید جامعه‌شناختی به موضوع هویت و تعیین‌کنندگان مؤثر بر آن نگریده و ویژگی‌های نوجوانی نیز به عنوان متغیرهای موقعیتی مورد توجه قرار گیرد.

۳. چارچوب نظری پژوهش

ماکس وبر

«ماکس وبر» در کتاب سرمایه‌داری و اخلاق پروتستان در جستجوی پاسخ به این سؤال است که: چه عاملی باعث به وجود آمدن سرمایه‌داری در غرب شده که در سایر نقاط دنیا وجود ندارد؟ وبر به ساخت ذهنی انسان رجوع می‌کند و معتقد است که ذهنیت و طرز تفکر غربی‌ها که ناشی از فرهنگ‌شان است سبب به وجود آمدن سرمایه‌داری در غرب گردید. به اعتقاد او، هدایت و تعیین جهت رفتار انسان بر عهده فرهنگ است که آن شخص در آن زندگی می‌کند. از نظر او، مذهب یکی از اجزای فرهنگ جامعه است و قادر است به تناسب موقعیتش در آن فرهنگ، جهت‌دهنده رفتارهای انسان باشد. باید به خاطر داشت که خصلت جهت‌دهی فرهنگ، بدون شکل‌گیری منسجم آن، در ذهنیت انسان امکان‌پذیر نیست؛ به عبارت دیگر، از طریق فرآیند جامعه‌پذیری، فرهنگ درونی می‌شود و به عقیده وبر، جهان‌بینی افراد شکل می‌گیرد. این جهان‌بینی شکل‌گرفته در ذهنیت انسان‌هاست که هدایت و کنترل رفتارهای انسان را عهده‌دار است و «فرمان اختیار و اغراض ما در دست جهان‌بینی ماست» (آرون، ۱۳۸۸: ۶۱۳).

رفتار اقتصادی پروتستان‌ها و در نتیجه سرمایه‌داری غرب، براساس جهان‌بینی شکل‌گرفته در ذهنیت پروتستان‌ها که نتیجه فرهنگ خاص مذهبی آن‌ها بود، شکل‌گرفته است. جهان‌بینی پروتستانی باعث شد، پروتستان‌ها به شیوه خاصی زندگی کنند و به کاروکوشش بپردازند. «پیوند میان روح سرمایه‌داری و اخلاق پروتستانی نشان می‌دهد که

چگونه یک طرز تفکر معین درباره جهان می‌تواند جهت‌گیری کنش‌ها را تعیین کند» (همان: ۶۱۴).

فرهنگ ← جهان‌بینی (ساخت ذهنی) ← عمل

مدل فوق‌گرفته نشان می‌دهد که کنشگران اجتماعی تحت تأثیر فرهنگ می‌باشند، ولی وبر معتقد است که کنشگران از اختیار در کنش خویش برخوردارند. «به اعتقاد وبر، تعارض نظام ارزشی (فرهنگ) با نظام اقتصادی، سبب تغییر فرهنگ می‌شود و تغییر فرهنگ سبب تغییر جهان‌بینی (ساخت ذهنی) انسان خواهد شد. به نظر وی تعارض بین دانش اثباتی و دانایی دینی در دنیای معاصر مصداق بارز تعارض نظام ارزشی و نظام اقتصادی است» (همان: ۶۲۳).

«گسترش این تعارض در دنیای معاصر سبب کنار زده شدن مذهب و گسترش عقلانیت ابزاری شده است» (کوزر، ۱۳۹۵: ۳۱۷).

مدل تغییر فرهنگ از دیدگاه وبر به شرح زیر می‌باشد:

تعارض نظام ارزشی و نظام اقتصادی ← تغییر فرهنگ ← تغییر جهان‌بینی (ساخت ذهنی)

وبر، جامعه سنتی ما قبل سرمایه‌داری را با جامعه سرمایه‌داری مقایسه می‌کند و سپس به رشد عقلانیت ابزاری و کنش‌های عقلانی مبتنی به ضوابط عام و اعتلای سطح هویت‌های جمعی اشاره می‌کند (عبداللهی، ۱۳۹۵: ۱۳۴).

چارلز هورتون کولی^۷

به اعتقاد «کولی»، «خود» احساسی است مبنی بر این‌که فرد کلیتی متمایز است. در عین حال باید توجه نمود که «خود» و «دیگری» دو روی یک سکه‌اند. در نتیجه خود فقط براساس شباهت و تفاوت نسبی با دیگران است که تعریف می‌شود. کولی به وجود «خود گروهی» یا «ما» علاوه بر «خود شخصی» یا «من فاعلی» معترف است و بر آن است که خود گروهی یا ما شامل اشخاص دیگر می‌شود. شخص خودش را با گروه معرفی می‌کند؛ لذا از آمال، افکار، خدمات مشترک و یا در یک کلمه، از ما سخن می‌گوید (دوران و محسنی، ۱۳۸۲: ۴۶). کولی چنین استدلال می‌کرد که خود یک شخص از رهگذر تبادل او با دیگران رشد می‌یابد. آگاهی یک شخص از خودش بازتاب افکار دیگران درباره خودش است. پس به هیچ‌روی نمی‌توان از خودهای جداگانه سخن به میان آورد (کوزر، ۱۳۹۲: ۴۱۰). مکانیسم این عمل عبارتست از: نگاه کردن خود در آینه دیگران؛ به عبارت دیگر، انسان در این روند سعی دارد، خود را از دید دیگران ارزیابی کند (تنهایی، ۱۳۸۳: ۴۱۰). کولی در نظریه «خود آینه‌سان»

می‌گوید: «یک تصور درباره خود از قرار معلوم سه عنصر اصلی دارد: تصور ظاهری ما در نزد دیگری، تصور قضاوت او درباره ظاهرمان و یک نوع احساس درباره خودمان، از قبیل: غرور یا شرمساری. چیزی که غرور یا شرمساری را در ما برمی‌انگیزد... تصور تأثیر این فکر بر ذهن دیگری است» (جنکینز، ۱۳۸۱: ۷۰). کولی معتقد است جامعه همان هم‌بافتگی و تأثیر متقابل خودهای ذهنی است. من ذهن شما را دربر می‌گیرم و به‌ویژه توجه می‌کنم که ذهن شما درباره ذهن من چه می‌اندیشد و ذهن شما درباره آن چه که ذهن من درمورد ذهن شما می‌اندیشد، چه نظری دارد. من ذهن خودم را در برابر ذهن شما می‌آرایم و از شما نیز چشم دارم که ذهن خودتان را در برابر ذهن من بیارائید. هر کس نتواند یا نخواهد این کار را انجام دهد کاملاً به بازی گرفته نمی‌شود (کوزر، ۱۳۹۳: ۲۹۸). کولی «خود» را یک پدیده اجتماعی می‌داند که در ارتباط با گروه‌های نخستین و ثانویه شکل می‌گیرد. گروه‌های نخستین نظیر خانواده و گروه هم‌بازی، روابط صمیمانه در آن‌ها جاری است و گروه‌های ثانویه با روابط رسمیت یافته و غیر چهره‌به‌چهره مشخص می‌شوند. به عقیده او، گروه نخستین دارای نقش‌های رسمیت یافته نیست و فرد در آن احساسات، حرکات و عقایدی نظیر هم‌نوعان خویش دارد (توسلی، ۱۳۹۳: ۲۹۸).

اروینگ گافمن^۸

گافمن در کتاب خود با عنوان نمود خود در زندگی روزانه با استفاده از نظریه نمایشی به مفهوم اجرای نقش توجه نموده است. وی استعاره نمایش را برای توضیح تفکرش راجع به شخصیت، توسعه خود و هویت اجتماعی به کار برد. جهان اجتماعی به عنوان یک بازی که در آن اعضای متفاوت جامعه با نقش‌های معین سازگار شده و به شیوه خاصی رفتار می‌کنند، نشان داده شده است. گافمن خود را در تملک کنشگر نمی‌داند، بلکه آن را محصولی از کنش متقابل نمایشی میان کنشگر و حضارش می‌انگارد. افراد در هنگام کنش متقابل می‌کوشند جنبه‌ای از «خود» را نمایش دهند که مورد پذیرش دیگران باشد. گافمن در مقایسه صحنه نمایش با کنش اجتماعی ذکر می‌کند که در هر کنش متقابل نمادی یک «جلوی صحنه» وجود دارد که با «پشت صحنه» اجرای تئاتری، قرینه است و بازیگران صحنه تئاتر و زندگی اجتماعی هر دو به حفظ ظاهر، لباس مناسب، و صحنه‌آرایی علاقه‌مند هستند و اما در هر دو اجزاء یک پشت صحنه وجود دارد که بازیگران می‌توانند به آنجا برگردند و خودشان را برای اجرا آماده کنند. در عقب صحنه یا پشت صحنه به اصطلاح تئاتری بازیگران می‌توانند نقش‌هایشان را وانهند و خودشان بشوند. طرح نظریه گافمن در این تحقیق از آن نظر اهمیت دارد که گافمن نیز از آن دسته

کنش متقابل‌گرایانی است که بحث هویت را مطرح می‌کند. وی در تعریف جامعه‌شناختی این مفهوم می‌گوید: «هویت عبارت است از: کوشش فرد به منظور تحقق یکتایی خویش در شرایطی که درحال شکل‌دادن به رفتار خویش است. گافمن در اثری به نام فاصله نقش می‌گوید؛ به دلیل آن‌که نقش‌های فراوان و متعددی وجود دارد، لذا افراد معمولاً یک نقش معین را به‌گونه‌ای کامل انجام نمی‌دهند و مسئله فاصله نقش به وجود می‌آید؛ به عبارتی فاصله نقش به...» (ریتزر، ۱۳۹۴: ۲۹۱).

پیتر بورک^۹

برطبق نظریه هویت «بورک»، فرآیند هویت یک نظام کنترلی است. هویت مجموعه‌ای از معانی است که برای خود در یک نقش اجتماعی یا وضعیت معین به معنای آن چه که یک شخص می‌باشد، به کار می‌رود. این معانی به عنوان معیار یا مرجعی برای این‌که یک فرد خود را بشناسد و مورد ارزیابی قرار دهد به کار می‌رود. وقتی یک هویت برانگیخته و فعال شده باشد، یک حلقه بازخورد شکل گرفته و تثبیت می‌شود. این حلقه چهار جزء دارد که عبارتند از:

۱- معیار هویت یا موضع مرجع^{۱۰} (مجموعه معانی خود)؛ مجموعه معانی «خود»، ویژگی‌های هویت را تعریف می‌کند؛ یعنی آن چه که به وسیله آن یک فرد پی می‌برد که او کیست.

۲- ورودی^{۱۱} از محیط یا وضعیت اجتماعی (شامل ارزیابی‌های بازتابی فرد، مانند درک معنای مرتبط با خود)؛ ورودی‌ها همان معانی است که شخص از خودش در منظر دیگران تصور می‌کند.

۳- فرآیندی که ورودی را با معیار مقایسه می‌کند (مقایسه‌گر^{۱۲}).

۴- خروجی^{۱۳} (رفتارهای معنادار) که نتیجه مقایسه است در فرآیند هویت، معیار یا موضوع نه براساس درجات، بلکه براساس معانی که اشخاص در یک نقش برای خود دارند، طیف‌بندی می‌شود؛ به عنوان مثال، هویت جنسی شخص ممکن است از درجات معین صفت مردانگی باشد یا هویت دانشجویی شخص ممکن است مجموعه‌ای هم‌زمان از درجات مسئولیت آکادمیک، طرفدار عقلائی بودن، اجتماعی بودن، اظهار مثبت شخص باشد. موضع‌ها و معیارهای فرآیند هویت، معنی هویت فرد را تثبیت می‌کند (بورک، ۱۹۹۱: ۸۳۷).

اگر ورودی با معیار سازگار باشد، فشار کاهش می‌یابد. فشار اجتماعی انقطاع در سازگاری فرآیند هویت است. زمانی که هویت فعال شده است، انقطاع در آن باعث افزایش فشار در وضعیت‌هایی که به دنبال خواهد آمد، می‌شود. انقطاع مکرر بیشتر از انقطاع مقطعی باعث فشار می‌شود؛ هم‌چنین زمانی که هویت قطع شده از اهمیت بیشتری برخوردار است، انقطاع

فرآیند هویت باعث فشار بیشتری می‌شود. از نظر بورک، مکانیسم‌های انقطاع فرآیند هویت عبارتند از:

۱- حلقه‌های شکسته‌شده هویت: اگر زنجیره فرآیند کنترل هویت به وسیله حوادث خارجی، فرآیند سازگاری خودبه‌خودی، مداوم و به‌هنجار را قطع کند، فرآیند هویت نیز منقطع می‌شود. از نظر بورک حلقه به دو صورت شکسته می‌شود:

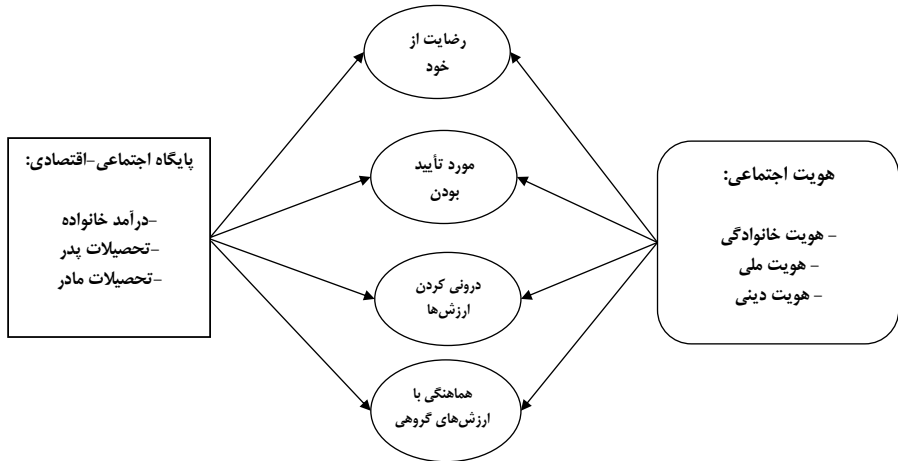
الف) وقتی که خروجی رفتار وارد محیط می‌شود. وقتی که رفتار فرد در یک موقعیت کم اثر یا حتی بدون اثر باشد و بر محیط اثر نداشته باشد و فرد نتواند به همان شیوه که دیگران با او رفتار می‌کنند، او نیز با آن‌ها رفتار کند.

ب) زنجیره فرآیند کنترل هویت در نقطه‌ای که ورودی از محیط دریافت می‌شود. افراد ممکن است قادر به دریافت فهم معانی در محیط نباشند یا شاید آن‌ها را به‌طور نادرست دریافت کرده باشند.

۲- دخالت دیگر هویت‌ها: منبع دوم فشار زمانی است که ارتباط منفی بین دو یا چندین هویت وجود داشته باشد؛ به طوری که اگر این ارتباط منفی سبب افزایش سازگاری نسبت به یک هویت شود، موجب کاهش سازگاری برای دیگر هویت‌ها می‌شود؛ به‌عنوان مثال، اگر یک هویت باقی‌مانده است، دیگر هویت‌ها باید منقطع شود (در هنگام تضاد نقش‌ها، تناقض معانی)؛ بنابراین در اینجا، مسئله نه تعداد هویت‌ها، بلکه درجه‌ای که در آن هویت‌های مؤثر بر انقطاع دیگر هویت‌هاست.

۳- یک نظام هویتی بیش از حد کنترل‌شده: فشار نظام کنترلی هویت، سومین عاملی است که می‌تواند سطوح فشارهای نامناسب و آشفتگی را تعیین کند. یک نظام کنترل‌شده سخت‌گیر، نظامی است که تلاش می‌کند بین ارزیابی بازتاب‌شده (نشانه‌های ورودی) با هویت واقعی (معیار) تطابق تقریباً دقیقی به وجود آورد که این خود منجر به سطوح بالاتر و فراوان‌تری از فشارهای نامناسب، به خصوص در محیط‌هایی با منابع سیال یا ارزیابی‌های بازتاب‌شده و متغیر می‌گردد. این سازگاری فراوان هم می‌تواند سبب شکست فرآیندی دیگر شود و هم به وسیله فرآیندهای دیگر شکسته شود.

۴- هویت‌های ضمنی^{۱۵}: چهارمین منبع انقطاع نتیجه اجرای یک نقش ضمنی است. این حالت وقتی رخ می‌دهد که یک نقش برای اجرا تمرین شده است، اما موانعی برای اجرای آن وجود دارد و بنابراین آن نقش اجرا نمی‌شود. در این موقع است که فرآیند هویت شکسته می‌شود. افراد نیاز دارند که بازخوردها و اعمال را بیاموزند تا ادراک نامناسب از «خود» را به‌منظور سازگاری آن با معیار هویت تغییر دهند؛ اما وقتی که یک نقش ضمنی و تصادفی وجود داشته باشد، این عمل غیرممکن است و افراد نمی‌توانند بین ادراک از خود و هویت سازگاری به وجود آورند (همان: ۸۴۰).

شکل ۳: مدل نظری تحقیق (نگارندگان، ۱۴۰۱).

Fig. 3: Theoretical research model (Authors, 2022).

۱-۴. فرضیه‌های پژوهش

۱. به نظر می‌رسد رضایت از خود بر شکل‌گیری هویت اجتماعی دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم در شهر شیراز مؤثر است.
۲. به نظر می‌رسد مورد تأیید دیگران بودن، بر شکل‌گیری هویت اجتماعی دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم در شهر شیراز مؤثر است.
۳. به نظر می‌رسد درونی‌کردن ارزش‌ها بر شکل‌گیری هویت اجتماعی دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم در شهر شیراز مؤثر است.
۴. به نظر می‌رسد هماهنگی با ارزش‌های گروهی بر شکل‌گیری هویت اجتماعی دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم در شهر شیراز مؤثر است.
۵. به نظر می‌رسد پایگاه اجتماعی-اقتصادی بر شکل‌گیری هویت اجتماعی دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم در شهر شیراز مؤثر است.

۲-۴. روش تحقیق

این پژوهش از نظر استراتژی قیاسی و با روش کمی و تکنیک پیمایشی و ابزار پرسشنامه انجام گرفته است؛ هم‌چنین از حیث هدف، کاربردی و به لحاظ زمانی در زمره تحقیقات مقطعی قرار دارد.

۴-۳. جامعه آماری

جامعه آماری تحقیق حاضر ۵,۱۶۰ نفر، شامل کلیه دانش‌آموزان دختر دوره متوسطه دوم می‌باشند که در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۰ در شهر شیراز اشتغال به تحصیل دارند و ۳۷۵ نفر از این تعداد به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند.

۴-۴. روش نمونه‌گیری

روش نمونه‌گیری در تحقیق حاضر، نمونه‌گیری تصادفی از نوع خوشه‌گیری چندمرحله‌ای می‌باشد. به طوری که مدارس شهر شیراز به پنج قسمت (هر خوشه): شمال، جنوب، شرق، غرب و مرکز تقسیم شده و سپس به طور تصادفی یک مدرسه از آن منطقه انتخاب و در هر یک از مدارس انتخاب شده پرسشنامه توزیع شد.

۴-۵. اعتبار^{۱۶} و پایایی^{۱۷} پرسشنامه

تمام کوشش یک محقق این است که داده‌های جمع‌آوری شده با کیفیت باشند، لذا دقت اندازه‌گیری (اعتبار و پایایی) نیز در این تحقیق مدنظر بوده است؛ چراکه استفاده از ابزار دقیق‌تر و بهتر، کیفیت داده‌ها و در نتیجه نتایج دقیق‌تر را تضمین خواهد نمود که این امر خود کیفیت علمی پژوهش را افزایش خواهد داد. دو معیار عمده برای آزمون درستی سنج‌ها در پژوهش حاضر اعتبار و پایایی است.

۴-۶. اعتبار پرسشنامه

برای سنجش اعتبار روش‌های مختلفی وجود دارد؛ از جمله روش‌های متداول در پژوهش‌های اجتماعی کاربرد «اعتبار صوری» می‌باشد که بیانگر تأیید ابزار گردآوری اطلاعات توسط اساتید و کارشناسان مطلع پیرامون موضوع پژوهش است. از آنجا که ابزار پژوهش در تحقیق حاضر، پرسشنامه محقق ساخته می‌باشد؛ جهت اعتبار صوری مبتنی بر تأیید پرسشنامه، دیدگاه اساتید جامعه‌شناسی مبنا قرار گرفت.

۴-۷. تعریف عملیاتی متغیرهای تحقیق

جدول ۱: تعریف عملیاتی متغیرهای مستقل (نگارندگان، ۱۴۰۱).
Tab. 1: Operational definition of research variables (Authors, 2022).

متغیر	ابعاد	معرف	دامنه پاسخ
عوامل مؤثر بر هویت اجتماعی	رضایت از خود	رضایت از وضع تحصیلی	۱- کاملاً مخالف؛ ۲- مخالف؛ ۳- بی‌نظر ۴- موافق؛ ۵- کاملاً موافق.
		رضایت از استعداد و توانایی	
		رضایت از جنسیت	
		رضایت از ویژگی‌های اخلاقی	
		رضایت از قیافه	
		رضایت از نحوه لباس پوشیدن	
		رضایت از ویژگی‌های جسمانی	
	مورد تأیید بودن	رضایت از زندگی	۱- کاملاً مخالف؛ ۲- مخالف؛ ۳- بی‌نظر؛ ۴- موافق؛ ۵- کاملاً موافق.
		مورد تأیید خانواده	
		مورد تأیید اقوام	
		مورد تأیید دوستان	
		مورد تأیید مدرسه	
	درونی کردن ارزش‌ها	مورد تأیید همسایه‌ها	۱- کاملاً مخالف؛ ۲- مخالف؛ ۳- بی‌نظر؛ ۴- موافق؛ ۵- کاملاً موافق.
		مورد تأیید جامعه	
		اطاعت از والدین از روی ترس و اجبار	
		اطاعت از مقررات مدرسه از روی ترس و اجبار	
		تن دادن به خواسته‌های دوستان از روی اجبار	
		تبعیت از برنامه‌های رسانه ای جمعی از روی اجبار	
		جا زدن در صف نانوائی	
		عبور از چراغ قرمز	
		عدم پرداخت بلیط	
		عدم حضور به موقع در کلاس	
	همراهی ارزش‌های گروهی	ارزش‌های خانواده و مدرسه	۱) زیر ۱ میلیون تومان؛ ۲) ۱-۳ میلیون؛ ۳) ۳-۵ میلیون؛ ۴) ۵-۷ میلیون؛ ۵) ۷-۱۰ میلیون؛ ۶) بالای ۱۰ میلیون
		ارزش‌های خانواده و دوستان	
		ارزش‌های خانواده و ارزش‌های ملی	
		ارزش‌های خانواده و ارزش‌های اسلامی	
		ارزش‌های مدرسه و ارزش‌های دوستان	
ارزش‌های مدرسه و ارزش‌های اسلامی			
ارزش‌های دوستان و ارزش‌های اسلامی			
میزان درآمد ماهانه خانواده شما	میزان درآمد خانواده	۱) زیر ۱ میلیون تومان؛ ۲) ۱-۳ میلیون؛ ۳) ۳-۵ میلیون؛ ۴) ۵-۷ میلیون؛ ۵) ۷-۱۰ میلیون؛ ۶) بالای ۱۰ میلیون	
بازگاه اجتماعی - اقتصادی	میزان تحصیلات مادر	تحصیلات مادر	۱) بی‌سواد؛ ۲) ابتدایی؛ ۳) سیکل؛ ۴) دیپلم؛ ۵) فوق‌دیپلم ۶) لیسانس؛ ۷) فوق‌لیسانس؛ ۸) دکتری و بالاتر
	میزان تحصیلات پدر	تحصیلات پدر	۱) بی‌سواد؛ ۲) ابتدایی؛ ۳) سیکل؛ ۴) دیپلم؛ ۵) فوق‌دیپلم؛ ۶) لیسانس؛ ۷) فوق‌لیسانس؛ ۸) دکتری و بالاتر

جدول ۲: تعریف عملیاتی متغیر وابسته (نگارندگان، ۱۴۰۱).
Tab. 2: Operational definition of the dependent variable (Authors, 2022).

متغیر	شاخص	ابعاد	معرف‌ها	دامنه پاسخ
هویت خانوادگی	هویت خانوادگی	عزت	پذیرش و مقبولیت فرزند	۱) کاملاً مخالف؛ ۲) مخالف؛ ۳) بی‌نظر؛ ۴) موافق؛ ۵) کاملاً موافق
			مشورت با فرزند	
			علاقه‌مندی با خانواده	
		تکبر	تأمین نیازهای فرزند	
			میزان همکاری با خانواده	
			احترام به والدین	
			پای‌بندی به قوانین خانواده	
	عملی کردن انتظارات والدین			
	هویت دینی	اعتقادات دینی	اعتقاد به خدا	۱) کاملاً مخالف؛ ۲) مخالف؛ ۳) بی‌نظر؛ ۴) موافق؛ ۵) کاملاً موافق
			اعتقاد به پیامبر و امامان	
			اعتقاد به بهشت و جهنم	
			اعتقاد به وجود شیطان	
		اعتقاد به وجود فرشتگان		
		علاقه‌مندی به اسلام		
		باور به کامل بودن دین اسلام		
بیزاری از دشمنان اسلام				
اعمال دینی	نماز خواندن			
	قرآن خواندن			
	روزه گرفتن			
	مسجد رفتن			
زیارت رفتن				
دعا و توسل داشتن				
هویت ملی	عزت	علاقه به زندگی در ایران	۱) کاملاً مخالف؛ ۲) مخالف؛ ۳) بی‌نظر؛ ۴) موافق؛ ۵) کاملاً موافق	
		علاقه به زبان فارسی		
		علاقه به مذهب شیعه		
		علاقه به موسیقی ایرانی		
		افتخار به ایرانی بودن		
	تکبر	افتخار به تاریخ ایران		
		باور به هوش بالای ایرانیان		
		علاقه به مکان‌های تاریخی		
		تلاش برای سر بلندی ایران		
		دفاع از ایران در مقابل دشمن		
پای‌بندی به رسوم ملی				

۷-۴. پایایی پرسشنامه

منظور از «پایایی»، وجود دقت، اعتمادپذیری، ثبات یا تکرارپذیری در نتایج آزمون می‌باشد. برای تعیین پایایی در این پژوهش، ابتدا تعداد ۳۰ پرسشنامه در جامعه آماری تحقیق حاضر توزیع و پس از جمع‌آوری نظرات پاسخ‌گویان، از آزمون «آلفای کرونباخ» استفاده شد؛ به طوری که قابلیت اعتماد (پایایی) پرسش‌نامه در مقدار آلفای محاسبه شده بیشتر از ۰/۷۰ (ALPHA \geq 0. 70) مورد تأیید می‌باشد. ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شده برای پرسشنامه‌های این مطالعه در جدول زیر نشان داده شده است (جدول ۳).

جدول ۳: پایایی سؤالات پرسشنامه محقق ساخته (نگارندگان، ۱۴۰۱).

Tab. 3: Reliability of researcher-made questionnaire questions (Authors, 2022).

متغیرها	رضایت از خود	مورد تأیید بودن	درونی کردن ارزش‌ها	همانگی با ارزش‌های گروهی	پایگاه اجتماعی و اقتصادی	هویت اجتماعی
نرخ پایایی	۰/۷۵۲	۰/۷۳۶	۰/۸۰۴	۰/۷۸۸	۰/۸۳۳	۰/۸۱۱

نتایج جدول ۳، نشان می‌دهد همه متغیرهای تحقیق از پایایی برای سنجش برخوردارند.

۹-۴. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

الف) روش توصیفی: در این پژوهش با استفاده از روش‌های آماری توصیفی اعم از جداول توزیع فراوانی، درصد، رسم نمودارها و یا محاسبه شاخص‌های گرایش مرکزی و انحرافی به بررسی هر یک از متغیرهای مورد نظر تحقیق پرداخته شد.

ب) روش استنباطی: از آزمون‌های آماری متناسب (ضریب پیرسون، ضریب رگرسیون و آزمون F) با سطوح سنجش برآورد شده با کاربرد نرم‌افزار SPSS و مدل‌سازی معادلات ساختاری استفاده شده است.

۱۰-۴. یافته‌های توصیفی

توزیع فراوانی متغیرهای اصلی تحقیق

جدول ۴: توزیع دانش‌آموزان بر حسب متغیرهای اصلی تحقیق (نگارندگان، ۱۴۰۱).

Tab. 4: Distribution of students according to the main research variables (Authors, 2022).

متغیر	تعداد	درصد	درصد تراکمی
(میزان رضایت از خود)			
پایین	۴	۱/۱	۱/۱
متوسط	۱۵۷	۴۱/۹	۴۲/۹
بالا	۲۱۴	۵۷/۱	۱۰۰

			(مورد تأیید دیگران بودن)
۲/۴	۲/۴	۹	پایین
۳۷/۹	۳۵/۵	۱۳۳	متوسط
۱۰۰	۶۲/۱	۲۳۳	بالا
			(درونی کردن ارزش‌ها)
۱/۶	۱/۶	۶	پایین
۴۹/۶	۱/۴۸	۱۸۰	متوسط
۱۰۰	۵۰/۴	۱۸۹	بالا
			(هماهنگی با ارزش‌های گروهی)
۲/۴	۲/۴	۹	پایین
۶۱/۱	۵۸/۷	۲۲۰	متوسط
۱۰۰	۳۸/۹	۱۴۶	بالا
			(بایگانه اقتصادی - اجتماعی)
۸۳/۵	۸۳/۵	۳۱۳	پایین
۹۹/۵	۰/۱۶	۶۰	متوسط
۱۰۰	-/۵	۲	بالا
			(هویت دینی)
۰/۵	۰/۵	۲	پایین
۱/۱۲	۰/۸۸	۴۳	متوسط
۱۰۰	۱۱/۵	۳۳۰	بالا
			(هویت خانوادگی)
۱/۶	۱/۶	۶	پایین
۱۸/۹	۱۷/۳	۶۵	متوسط
۱۰۰	۸۱/۱	۳۰۴	بالا
			(هویت ملی)
۱/۹	۱/۹	۷	پایین
۲۰/۳	۱۸/۴	۶۹	متوسط
۱۰۰	۷۹/۷	۲۹۹	بالا
			(هویت اجتماعی)
۰/۸	۰/۸	۲	پایین
۳۹/۵	۳۸/۷	۱۴۵	متوسط
۱۰۰	۶۰/۵	۲۲۷	بالا

جدول ۴، نشان‌دهنده توزیع دانش‌آموزان برحسب متغیرهای اصلی تحقیق است. همان‌طورکه در جدول مشاهده می‌شود، میزان رضایت از خود ۱/۸٪ از پاسخ‌گویان در سطح پایین، ۴۱/۹٪ پاسخ‌گویان در سطح متوسط و ۵۷/۸٪ از پاسخ‌گویان در سطح بالا است. در ارتباط با متغیر مورد تأیید دیگران بودن، ۲/۴٪ پاسخ‌گویان در سطح پایین، ۳۵/۵٪ در سطح متوسط و ۶۲/۱٪ در سطح بالا می‌باشند. درونی‌کردن ارزش‌ها در ۱/۶٪ از پاسخ‌گویان در سطح پایین، ۴۸٪ پاسخ‌گویان در سطح متوسط و ۵۰/۴٪ پاسخ‌گویان در سطح بالا می‌باشد. هم‌چنین هماهنگی با ارزش‌های گروهی در ۲/۴٪ از پاسخ‌گویان در سطح پایین، ۵۸/۷٪ پاسخ‌گویان در سطح متوسط و ۳۸/۹٪ پاسخ‌گویان در سطح بالا می‌باشد.

توزیع دانش‌آموزان برحسب پایگاه اقتصادی-اجتماعی نشان می‌دهد ۸۳/۵٪ پاسخ‌گویان دارای پایگاه اقتصادی-اجتماعی پایین ۱۶٪ پاسخ‌گویان دارای پایگاه اقتصادی-اجتماعی متوسط و ۰/۵٪ پاسخ‌گویان دارای پایگاه اقتصادی-اجتماعی بالا می‌باشند؛ همان‌طورکه در جدول مشاهده می‌شود ۰/۵٪ پاسخ‌گویان دارای هویت دینی پایین، ۱۱/۵٪ دارای هویت دینی متوسط و ۸۸٪ دارای هویت دینی بالا می‌باشند. درخصوص متغیر هویت خانوادگی نیز ۱/۶٪ پاسخ‌گویان دارای هویت خانوادگی پایین، ۱۷/۳٪ دارای هویت خانوادگی متوسط و ۸۱/۱٪ دارای هویت خانوادگی بالا می‌باشند. در ارتباط با هویت ملی نیز همان‌طورکه در جدول مشاهده می‌شود ۱/۹٪ پاسخ‌گویان دارای هویت ملی پایین، ۱۸/۴٪ دارای هویت ملی متوسط و ۷۹/۷٪ دارای هویت ملی بالا می‌باشند. همان‌طورکه در جدول مشاهده می‌شود ۰/۸٪ پاسخ‌گویان دارای هویت اجتماعی پایین، ۳۸/۷٪ پاسخ‌گویان دارای هویت اجتماعی متوسط و ۶۰/۵٪ دانش‌آموزان دارای هویت اجتماعی بالا می‌باشند.

۴-۱۱. یافته‌های استنباطی آزمون فرضیه‌ها

جدول ۵: نتایج آزمون ضرایب هم‌بستگی بین متغیرهای مستقل و وابسته (نگارندگان، ۱۴۰۱).

Tab. 5: Results of the correlation coefficient test between independent and dependent variables (Authors, 2022).

نام متغیر	ضریب همبستگی پیرسون	سطح معناداری	وضعیت تأیید یا رد فرضیه
رضایت از خود	۰/۴۲	۰/۰۰۰	تأیید
مورد تأیید دیگران	۰/۴۵	۰/۰۰۰	تأیید
درونی کردن ارزش‌ها	۰/۱۶	۰/۰۰۲	تأیید
هماهنگی با ارزش‌های	۰/۵۳	۰/۰۰۰	تأیید
پایگاه اجتماعی - اقتصادی	-۰/۰۴	۰/۱۲۰	رد

نتایج جدول ۵، بیانگر رابطه بین رضایت فرد از خود با هویت اجتماعی دانش‌آموزان می‌باشد؛ همان‌طور که در جدول ملاحظه می‌شود، بین میزان رضایت فرد از خود با هویت اجتماعی دانش‌آموزان با توجه به سطح معناداری به دست آمده (۰/۰۰۰) و ضریب هم‌بستگی ۰/۴۲ در سطح ۰/۹۵ اطمینان هم‌بستگی مثبت و مستقیم وجود دارد، یعنی با افزایش رضایت از خود، هویت اجتماعی هم افزایش می‌یابد؛ هم‌چنین نتایج جدول بیانگر رابطه بین تأیید دیگران با هویت اجتماعی دانش‌آموزان می‌باشد. همان‌طور که در جدول ملاحظه می‌شود، بین تأیید دیگران با هویت اجتماعی دانش‌آموزان با توجه به سطح معناداری به دست آمده (۰/۰۰۰) و ضریب هم‌بستگی ۰/۴۵ در سطح ۰/۹۵ اطمینان هم‌بستگی مثبت و مستقیم وجود دارد؛ یعنی با افزایش میزان تأیید دیگران، هویت اجتماعی نیز افزایش می‌یابد و قوی‌تر خواهد شد. هم‌چنین بین درونی‌کردن ارزش‌ها با هویت اجتماعی دانش‌آموزان با توجه به سطح معناداری و ضریب هم‌بستگی ۰/۱۶ در سطح ۰/۹۵ اطمینان هم‌بستگی مستقیم و مثبت وجود دارد.

نتایج جدول ۵، بیانگر رابطه بین هماهنگی با ارزش‌های گروهی و هویت اجتماعی دانش‌آموزان نیز می‌باشد؛ همان‌طور که در جدول ملاحظه می‌شود، بین هماهنگی با ارزش‌های گروهی و هویت اجتماعی دانش‌آموزان با توجه به سطح معناداری به دست آمده (۰/۰۰۰) و ضریب هم‌بستگی ۰/۵۳ در سطح ۰/۹۵ اطمینان هم‌بستگی مستقیم و مثبت وجود دارد. یعنی با افزایش میزان هماهنگی با ارزش‌های گروهی، هویت اجتماعی نیز افزایش می‌یابد. در خصوص رابطه بین پایگاه اجتماعی و اقتصادی و هویت اجتماعی نیز همان‌طور که در جدول ملاحظه می‌شود، بین پایگاه اقتصادی-اجتماعی با هویت اجتماعی دانش‌آموزان با توجه به سطح معناداری به دست آمده ارتباط معناداری وجود ندارد.

۴-۱۲. تحلیل چند متغیری (رگرسیون چندگانه)

جدول ۶: عناصر اصلی تحلیل چندمتغیره به روش مرحله به مرحله (نگارندگان، ۱۴۰۱).

Tab. 6: The main elements of multivariate analysis in a step-by-step manner (Authors, 2022).

مرحله	متغیر وارد شده	R	R ^۲	Δ R ^۲	خطای استاندارد
اول	هماهنگی ارزش‌های گروهی	۰/۵۲۶	۰/۲۷۷	-	۱۴/۸۱
دوم	مورد تأیید دیگران	۰/۵۷۹	۰/۳۳۵	۰/۰۵۸	۱۴/۲۲
سوم	درونی کردن ارزش‌ها	۰/۵۹۷	۰/۳۵۷	۰/۰۲۲	۱۴/۰۰
چهارم	رضایت فرد از خود	۰/۶۰۴	۰/۳۶۴	۰/۰۰۷	۱۳/۹۴

در اینجا به بررسی تحلیل چندمتغیری، متغیر وابسته (هویت اجتماعی) با روش مرحله‌به‌مرحله می‌پردازیم. بررسی نتایج به دست آمده در جدول ۶، بیانگر آن است که معادله پیش‌بینی دارای چهار مرحله است؛ براساس جدول ذکر شده ضریب هم‌بستگی چندمتغیره (R) در مرحله چهارم برابر با ۰/۶۰ می‌باشد. ضریب تعیین (2R) به دست آمده در مرحله چهارم نشان می‌دهد که در نهایت چهار متغیر درون معادله، یعنی هماهنگی ارزش‌های گروهی، مورد تأیید دیگران، درونی کردن ارزش‌ها و رضایت فرد از خود می‌توانند ۳۶٪ از واریانس متغیر وابسته (هویت اجتماعی) را تبیین یا پیش‌بینی کنند.

سایر شاخص‌های آماری برای متغیرهای درون معادله، مانند ضریب رگرسیون (b) برای نمرات استاندارد نشده و B (Beta) برای نمرات استاندارد شده و نیز آزمون T را می‌توان در جدول ۷، ملاحظه کرد. آزمون T نشان می‌دهد که ضریب B برای هر چهار متغیر در سطح حداقل ۹۵٪ از لحاظ آماری معنادار است.

جدول ۷: عناصر متغیرهای درون معادله برای پیش‌بینی هویت اجتماعی در مرحله چهارم (نگارندگان، ۱۴۰۱).
Tab. 7: Elements of variables within the equation for predicting social identity in the fourth stage (Authors, 2022).

نام متغیر	B	Beta	T	Sig. T
۱- هماهنگی ارزش‌های گروهی	۱/۴۷	۰/۳۸۵	۷/۹۹	۰/۰۰۰
۲- مورد تأیید دیگران	۰/۸۹۱	۰/۲۰۸	۳/۹۹	۰/۰۰۰
۳- درونی کردن ارزش‌ها	۰/۴۵۶	۰/۱۳۹	۳/۳۳	۰/۰۰۱
۴- رضایت فرد از خود	۰/۳۷۱	۰/۱۱۰	۲/۰۷	۰/۰۳۹
R = ۰/۶۰۴ = ۵۳/۰۲				
R ² = ۰/۳۶۴ sig F = ۰/۰۰۰ a = ۵۸/۴۴				

جدول ۷، شاخص‌های آماری متغیرهای خارج از معادله در مرحله چهارم را نشان می‌دهد. آزمون T برای هم‌بستگی جزئی متغیرهای خارج از معادله با متغیر وابسته (هویت اجتماعی) نشانگر آن است که متغیر مستقل پایگاه اقتصادی-اجتماعی نتوانسته است مقدار قابل ملاحظه‌ای به R² بیفزاید؛ به عبارت دیگر مقدار افزوده شده به R² در سطح ۹۵٪ اطمینان از لحاظ آماری معنادار نبوده است؛ به همین دلیل، این متغیر نتوانسته است وارد معادله شود. نتایج یافته‌های فوق نشان می‌دهد که متغیرهای مستقل (هماهنگی ارزش‌های گروهی، تأیید دیگران، درونی کردن ارزش‌ها،

رضایت فرد از خود) به ترتیب به طور مستقیم بر متغیر وابسته هویت اجتماعی تأثیر می‌گذارند، ولی متغیر مستقل (پایگاه اقتصادی - اجتماعی) به طور مستقیم بر متغیر وابسته هویت اجتماعی تأثیری ندارد.

۴-۱۳. مدل سازی معادلات ساختاری (PLS)

ابتدا با استفاده از اندازه اثر F2 به میزان اندازه اثر یک متغیر برون‌زا را بر روی یک متغیر درون‌زا در معادلات ساختاری را اندازه‌گیری می‌گردد؛ به عبارتی سهم نسبی یک متغیر مستقل بر R2 متغیر دیگر را محاسبه می‌نماییم (جدول ۸).

جدول ۸: بررسی اندازه اثر F2 مدل ساختاری (نگارندگان، ۱۴۰۱).

Tab. 8: Assessing the Effect Size (F²) in the Structural Model (Authors, 2022).

متغیرها	هویت اجتماعی	تأیید دیگران
تأیید دیگران	۰/۸۷	
درونی کردن	۰/۱۵	
رضایت از خود	۰/۱۶	۰/۲۵
هماهنگی ارزشی	۰/۱۷	

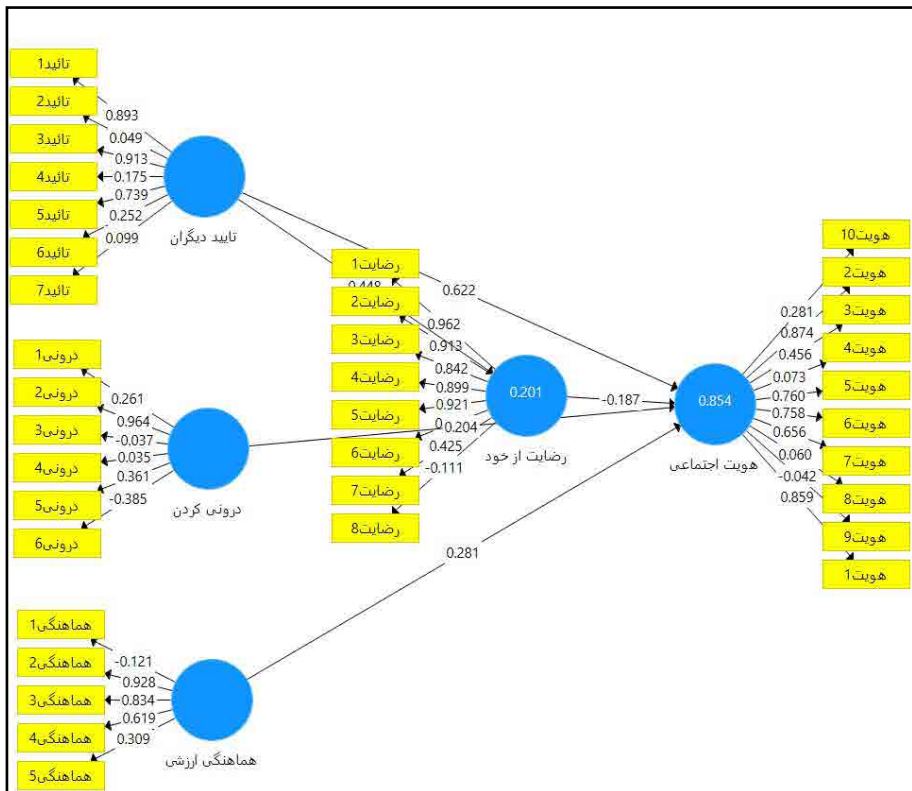
اندازه اثر F2 برای متغیرهای تأیید دیگران، درونی‌کردن ارزش‌ها، رضایت از خود و هماهنگی ارزشی با هویت اجتماعی به ترتیب برابر با ۰/۸۷، ۰/۱۵، ۰/۱۶ و ۰/۱۷ بوده و نیز اندازه اثر رضایت از خود با تأیید دیگران برابر با ۰/۲۵ محاسبه شده که با توجه به ملاک موردنظر می‌توان قضاوت کرد که سهم نسبی هر یک از متغیرهای مستقل مطلوب می‌باشد.

۴-۱۴. بررسی ضرایب مسیر و معناداری متغیرها در مدل مسیر خروجی نمودار

در قسمت زیر به خروجی ضرایب اثرات کل (مستقیم و غیرمستقیم) پرداخته می‌شود. چنان‌چه نتایج نشان می‌دهد، میزان تأثیر کل تأیید دیگران، درونی‌کردن ارزش‌ها، رضایت از خود و هماهنگی ارزشی بر هویت اجتماعی به ترتیب ۰/۵۳، ۰/۲۰، ۰/۱۸ و ۰/۲۸ می‌باشد. جهت سنجش رابطه بین متغیرها و معناداری به ارائه مدل و سپس با مشاهده P Value هر یک از متغیرها می‌توان به تأیید یا رد فرضیات پرداخت (جدول ۹).

جدول ۹: خروجی کل اثرات مستقیم و غیرمستقیم (نگارندگان، ۱۴۰۱).
 Tab. 9: The Output of the Total Direct and Indirect Effects (Authors, 2022).

متغیر	رضایت از خود	هویت اجتماعی
تأیید دیگران	۰/۴۴	۰/۵۳
درونی کردن		۰/۲۰
رضایت از خود		-۰/۱۸
هماهنگی ارزشی		۰/۲۸

شکل ۱: مدل ساختاری (PLS) پژوهش (نگارندگان، ۱۴۰۱).
 Fig. 1: Structural Model (PLS) of the Study (Authors, 2022).

جدول ۱۰: ضرایب سطح معناداری متغیرها (نگارندگان، ۱۴۰۱).

Tab. 10: Coefficients of the significance level of the variables (Authors, 2022).

سطح ۰/۰۵ درصد	ضرایب مسیر	Original Sample (O)	Sample Mean (M)	Standard Deviation (STDEV)	T Statistics (O/STDEV)	P Values
تأیید	تأیید دیگران - < هویت اجتماعی	۰.۴۴۸	۰.۴۹۸	۰.۰۵۵	۸.۱۸۴	۰.۰۰۰
تأیید	درونی کردن - < هویت اجتماعی	۰.۵۳۹	۰.۵۱۵	۰.۰۶۶	۸.۱۵۷	۰.۰۰۰
تأیید	رضایت از خود - < هویت اجتماعی	۰.۲۰۴	۰.۱۸۵	۰.۰۶۰	۳.۳۸۹	۰.۰۰۱
تأیید	هماهنگی ارزشی - < هویت اجتماعی	۰.۱۸۷	۰.۱۸۶	۰.۰۳۹	۶.۴۶۱	۰.۰۰۰
تأیید	تأیید دیگران - < رضایت از خود	۰.۲۸۱	۰.۳۲۱	۰.۰۷۴	۳.۷۹۵	۰.۰۰۰

با مشاهده P-Value هر یک از متغیرها، چنان‌چه سطح اطمینان ۹۵٪ را در نظر داشته باشید، مقادیر آزمون t بایستی از ۱/۹۶ بیشتر باشد تا بتوان فرضیات پژوهش را تأیید کرد. همان‌طور که در جدول ۹، مشاهده می‌شود، با توجه به مقدار آمار t و هم‌چنین P-Value همه فرضیه‌های مطرح شده، ادعای بیان‌شده برای همه مسیرهای اصلی مورد تأیید قرار گرفت.

۵. نتیجه‌گیری

هویت فردی و اجتماعی دختران، از جمله مفاهیم بسیار مهم و اساسی است که در دهه‌های اخیر، هم در ادبیات سیاسی، اجتماعی و هم در سیاست‌گذاری‌های فرهنگی مورد توجه قرار گرفته است و حجم وسیعی از مطالعات روان‌شناسی و جامعه‌شناسی را به خود اختصاص داده است. از دید جامعه‌شناسان هویت‌یابی فرآیندی است که مدام در معرض بازسازی است و عوامل این بازسازی به لحاظ اجتماعی، تاریخی و فرهنگی متفاوت است. می‌توان گفت تغییرات اجتماعی و فرهنگی که در سطوح مختلف جامعه رخ داده است، به تعدد، تنوع و تعارض‌های منابع هویت‌ساز منجر شده است و در این بین، مسئله هویت دختران، به نوعی از همه اقشار جامعه بیشتر تحت تأثیر این فضا قرار گرفته است. از مهم‌ترین دلایل اهمیت مطالعات علمی حول محور هویت دختران و برساخت هویت آن‌ها در ابعاد فردی و اجتماعی این است که در جامعه در حال گذار از وضعیت سنت به مدرن، مسئله هویت دختران و برساخت آن به یکی از بنیادی‌ترین تعارض‌ها و تضادهای سنت و مدرنیته مبدل می‌شود؛ در واقع، تحت تأثیر فضای ناشی از تعارض سنت و مدرنیته، دختران به شکلی فرآیندها در کنش‌ها و هویت خود بازاندیشی و بازتفسیر می‌نمایند. هویت از سویی سرچشمه معنا و برساخته شدن است، و از سویی دیگر، تحت تأثیر عوامل اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، محیطی و... ساخت می‌یابد؛ در واقع، رابطه هویت و دیگر سازه‌های اجتماعی و فرهنگی دوسویه است و به صورت فرآیندی مدام در معرض بازسازی، ساخت و برساخت

است. درمورد اهمیت هویت، می‌توان گفت که هویت از نیازهای روانی انسان و پیش‌نیاز هرگونه زندگی اجتماعی است. اگر محور و مبنای زندگی اجتماعی را برقراری ارتباط پایدار و معنادار با دیگران بدانیم، هویت اجتماعی چنین امکانی را فراهم می‌کند؛ به سخن دیگر، بدون چارچوبی برای تعیین هویت اجتماعی، افراد مانند یک‌دیگر خواهند بود و هیچ‌کدام از آن‌ها نمی‌توانند به صورت معنادار و پایدار به یک‌دیگر پیوند یابند. هویت اجتماعی نه فقط ارتباط اجتماعی را امکان‌پذیر می‌کند، بلکه به زندگی افراد هم امکان می‌دهد؛ درواقع، هویت نه تنها فرآیندی برای خودشناسی کنشگران اجتماعی است، بلکه معناسازی نیز به واسطه آن صورت می‌گیرد. با توجه به تحولات سریع و گسترده در نظام جهانی، در دهه‌های پایانی قرن ۲۰م. طرح سؤالات و مباحثی در باب هویت و انواع آن و به‌ویژه هویت دختران و زنان در ابعاد متفاوت آن و معضلات پیش‌روی آن‌ها، ضرورت کارکردی دارد؛ درواقع، پرداختن به هویت اجتماعی دختران در جامعه، تا حدودی نمایی کلی از هویت را به ما نشان می‌دهد، چراکه این بُعد از هویت دربرگیرنده اساسی‌ترین عناصر هویتی افراد هر جامعه است. تغییرات اجتماعی و فرهنگی به صورت تدریجی رخ می‌دهد و دختران که به دنبال چیستی و کیستی یا همان هویت اجتماعی خود هستند، با اشکال جدیدی از الگوهای هویت‌ساز مواجه هستند و هم‌زمان فرهنگ سنتی و جلوه‌هایی از فرهنگ مدرن را فراروی خویش می‌بینند. در چنین شرایطی دختران درمی‌یابند که می‌توانند با نقش‌ها و هویت‌هایی که ناشی از الگوهای فرهنگی و اجتماعی هستند و با اتکاء به منابع متعدد و متکثر هویت‌ساز، با عاملیت و بازاندیشی به الگوهای جدید فردی و اجتماعی هویت دست یابند؛ درواقع، دختران درمورد سنت‌ها، ارزش‌های مدرن و فعالیت‌های روزمره خود بازاندیشی مستمر می‌کنند و سعی بر ساختن هویتی پرمعنا برای بازنمایی خود می‌کنند. این پژوهش با هدف بررسی تعیین‌کنندگان جامعه‌شناختی مؤثر بر شکل‌گیری هویت اجتماعی دختران دانش‌آموز دوره متوسطه شهر شیراز انجام گرفته است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که بین متغیرهای مستقل (میزان رضایت از خود، درونی‌شدن ارزش‌ها، هماهنگی با ارزش‌های گروهی و تأیید دیگران) با متغیر وابسته هویت اجتماعی دختران و سه بُعد آن (ملی، دینی، خانوادگی) رابطه معنادار و مثبت وجود دارد؛ اما بین متغیر پایگاه اقتصادی-اجتماعی با هویت اجتماعی رابطه معناداری وجود ندارد. هم‌چنین نتایج رگرسیون چندمتغیره نشان می‌دهد، ضریب تعیین (R^2) چهار متغیر درون معادله، یعنی: هماهنگی ارزش‌های گروهی، مورد تأیید دیگران قرارگرفتن، درونی‌کردن ارزش‌ها و رضایت فرد از خود، ۳۶٪ از واریانس متغیر وابسته (هویت اجتماعی دختران) را تبیین یا پیش‌بینی می‌کنند.

نتایج تحلیل مسیر نیز نشان‌دهنده این است که:

۱- متغیرهای مستقل هماهنگی ارزش‌های گروهی، درونی‌کردن ارزش‌ها و تأیید

دیگران، مستقیماً بر هویت دینی تأثیر می‌گذارند و تأیید دیگران نیز به صورت غیرمستقیم با تأثیر گذاشتن بر هماهنگی ارزش‌های گروهی بر هویت دینی دختران تأثیر دارد.

۲- پایگاه اقتصادی-اجتماعی، رضایت فرد از خود و هماهنگی ارزش‌های گروهی مستقیماً بر هویت خانوادگی دختران تأثیر می‌گذارند و پایگاه اقتصادی اجتماعی، تأثیر دیگران و درونی کردن ارزش‌ها غیرمستقیم از طریق تأثیر بر رضایت فرد از خود بر هویت خانوادگی دختران تأثیر دارند و هم‌چنین تأیید دیگران به صورت غیرمستقیم هم از طریق تأثیر بر هماهنگی ارزش‌های گروهی بر هویت خانوادگی دختران مؤثر واقع می‌شوند.

۳- پایگاه اقتصادی-اجتماعی به صورت مستقیم و منفی و تأیید دیگران و هماهنگی ارزش‌های گروهی به صورت مستقیم و مثبت بر هویت ملی دختران تأثیر می‌گذارند و هم‌چنین تأیید دیگران غیرمستقیم از طریق تأثیر بر هماهنگی ارزش‌های گروهی بر هویت ملی دختران تأثیر می‌گذارد.

۴- درونی کردن ارزش‌ها، رضایت فرد از خود و هماهنگی ارزش‌های گروهی به صورت مستقیم بر هویت اجتماعی دختران تأثیر می‌گذارند و پایگاه اقتصادی اجتماعی، تأیید دیگران و درونی کردن ارزش‌ها به صورت غیرمستقیم از طریق تأثیر بر رضایت فرد از خود بر هویت اجتماعی دختران مؤثر واقع می‌شوند و هم‌چنین تأیید دیگران به صورت غیرمستقیم از طریق تأثیر بر هماهنگی ارزش‌های گروهی بر هویت اجتماعی دختران تأثیر می‌گذارند.

۵- و درنهایت متغیر وابسته اصلی تحقیق که هویت اجتماعی دختران می‌باشد، مستقیماً و غیر مستقیم از متغیرهای مستقل تأثیر می‌پذیرد.

نتایج مدل‌سازی معادلات ساختاری نیز بیانگر این است که متغیرهای تأیید دیگران، درونی کردن ارزش‌ها، رضایت از خود و هماهنگی ارزشی با هویت اجتماعی دختران دانش‌آموز به ترتیب برابر با ۰/۸۷، ۰/۸۵، ۰/۱۶ و ۰/۱۷ بوده و نیز اندازه اثر رضایت از خود با تأیید دیگران برابر با ۰/۲۵ محاسبه شده که با توجه به ملاک مورد نظر می‌توان قضاوت کرد که سهم نسبی هریک از متغیرهای مستقل مطلوب می‌باشد.

در تحقیق حاضر با فرضیه اول سعی شده است میزان رضایت فرد بر شکل‌گیری هویت اجتماعی دختران دانش‌آموز مورد بررسی قرار گیرد. نتایج به دست آمده تأییدکننده نظریه کولی در زمینه رضایت از خود می‌باشد. نظریه کولی چگونگی شکل‌گیری خود، در رابطه متقابل فرد و جامعه و در تجربه اجتماعی را تبیین می‌کند. مکانیسم این عمل عبارتست از نگاه کردن خود در آینه دیگران است؛ به عبارت دیگر، انسان در این روند سعی دارد تا خود را از دید دیگران ارزیابی کند، همه انسان‌ها آینه یکدیگرند و در این نگرش‌هاست که به قضاوت یکدیگر می‌نشینند. همان‌گونه که ظاهر خود را در آینه برانداز می‌کنیم و از آراستگی آن خرسند می‌شویم و از آشفته‌گی‌اش ناخرسند، در ذهن دیگران نیز برداشتی از

ظاهر رفتار، اهداف، کردار و شخصیت‌مان داریم که به صورت گوناگون از این برداشت‌ها متأثر می‌شود. پیدایش احساسی در ما، در نتیجه قضاوت و ارزیابی دیگران است که می‌تواند به غرور یا سرشکستگی ما منجر شود. در تحقیق حاضر هم چنین سعی شده مطابق با نظریات کولی نقش تأیید دیگران را در شکل‌گیری هویت اجتماعی دختران مورد بررسی قرار دهیم. نتایج به دست آمده مبین و تأیید کننده نظریات کولی می‌باشد.

از دیدگاه پارسونز مهم‌ترین جزء در فرهنگ، اندیشه است که شامل باورها و ارزش‌هاست که به صورت هنجارها وارد نظام اجتماعی می‌شوند. وی نظام اجتماعی را شبکه‌ای از نقش‌ها و نقش‌ها را شبکه‌ای از هنجارها می‌داند. هنجارها با تنزل از نظام فرهنگ در نظام اجتماعی نقش‌ها را می‌سازند و هنگامی که افراد نقش‌ها را درونی می‌کنند، شخصیت و هویت آن‌ها شکل می‌گیرد. در تحقیق حاضر با توجه به نظریات پارسونز و کولی، سعی شده است که نقش درونی‌شدن ارزش‌ها در شکل‌گیری هویت اجتماعی دختران مورد بررسی قرار گیرد که این امر در قالب فرضیه سوم مورد تأیید قرار گرفت؛ نتایج به دست آمده در این تحقیق در قالب فرضیه سوم مورد تأیید قرار گرفت، به طوری که هرچه درونی‌شدن ارزش‌ها در دانش‌آموزان بیشتر باشد هویت اجتماعی دختران آن‌ها قوی‌تر خواهد بود. هم چنین با توجه به این نتیجه و ابعاد هویت اجتماعی دختران دانش‌آموز می‌توان بیان نمود که هرچه درونی‌شدن ارزش‌ها در دانش‌آموزان بیشتر باشد هویت دینی، هویت خانوادگی و هویت ملی آن‌ها قوی‌تر خواهد بود. پارسونز دنیای اجتماعی را از زاویه افکار مردم به خصوص ارزش‌ها و هنجارها مشاهده می‌کند. به اعتقاد پارسونز، کنشگر انسانی در چارچوب نظام اجتماعی عمل می‌کند؛ ولی عمل او جنبه ارادی و اخلاقی دارد و دارای خلاقیت، اختیار و نیروی ارزش است. پارسونز مدل سیبرنتیکی را ارائه می‌کند که در آن چهار خرده نظام فرهنگی، اجتماعی، شخصیت و ارگانیک رفتار را وجود دارد. «اولین خرده نظام، نظام فرهنگی است که مرکب از ایده‌ها، اندیشه‌ها، آرزوها، اعتقادات، باورهای جمعی و آداب و رسوم اجتماعی است که فرد از جامعه حال و گذشته‌اش فراگرفته است. نظام فرهنگی به افراد می‌گوید چه کاری انجام بدهند، چه کاری انجام ندهند؛ چه چیزی درست است و چه چیزی نادرست است. فرهنگ میانجی کنش متقابل میان افراد است و شخصیت و نظام اجتماعی را با هم پیوند می‌دهد؛ به عبارتی «فرهنگ در نظام اجتماعی به صورت هنجارها و ارزش‌ها تجسم می‌یابد و در نظام شخصیت ملکه ذهن کنشگران می‌شود».

هم چنین براساس نظریه هویت پیتر بورک، می‌توان گفت اضطراب‌های اجتماعی ناشی از هویت‌های نامنظم و جداگانه‌ای هستند که با هم در تعارض بوده و استرس را ایجاد می‌کنند. به نظر بورک، افراد دارای هویت ثابتی نیستند؛ بلکه با توجه به هر نقشی که در جامعه ایفا می‌کنند، یک هویت جدید ایجاد می‌کنند که این هویت‌ها

ممکن است گسسته، شکسته یا ناقص باشند و تا وقتی که تعارض این هویت‌های ناقص برطرف نشود تعارض و اضطراب اجتماعی باقی می‌ماند. نتایج به دست آمده در این تحقیق در قالب فرضیه چهارم مورد تأیید قرار گرفت؛ به طوری که هرچه هماهنگی با ارزش‌های گروهی دختران دانش‌آموز بیشتر باشد هویت اجتماعی آن‌ها قوی‌تر خواهد بود. هم‌چنین با توجه به این نتیجه و ابعاد هویت اجتماعی در دختران دانش‌آموز می‌توان بیان نمود که هرچه هماهنگی با ارزش‌های گروهی دانش‌آموزان بیشتر باشد هویت دینی، هویت خانوادگی و هویت ملی آن‌ها قوی‌تر خواهد بود. در تحقیق حاضر با توجه به این‌که پایگاه اقتصادی اجتماعی والدین دانش‌آموزان در قالب میزان درآمد و تحصیلات والدین مورد بررسی قرار گرفته، نتایج به دست آمده متناسب با نظریات بورک نمی‌باشد؛ این نتیجه در قالب فرضیه پنجم مطرح شده و مورد تأیید قرار نگرفت. به طور خلاصه می‌توان گفت هویت اجتماعی دختران به مثابه یک سازه اجتماعی سیال و بازاندیشانه، از یک طرف از فرهنگ و الزامات اجتماعی ساختاری تأثیر می‌پذیرد و از طرفی دیگر به دلیل فراهم شدن بسترها، امکانات و زیست جهان‌های متکثر، و به واسطه توانمندی، عاملیت و بازاندیشی ظهور و بروز می‌یابد و در معرض تغییر و دگرگونی قرار می‌گیرد.

سپاسگزاری

نویسندگان از تمامی مشارکت‌کنندگان در این پژوهش، قدردانی می‌نمایند.

درصد مشارکت نویسندگان

مشارکت هر دو نویسنده در این پژوهش برابر بوده است.

تضاد منافع

نویسندگان ضمن رعایت اخلاق نشر، نبود تضاد و تعارض منافع را اعلام می‌دارند.

پی‌نوشت

1. Berk
2. Identity
3. Stewart
4. Edwards & Harwood
5. Gatman
6. Max Weber
7. Cooley

8. Irving Gaffman
9. Petter Burk
10. Identity standard or reference setting
11. Input
12. Comparator
13. Out put
14. Epi sodic
15. Validity
16. Reliability

کتابنامه

- آرون، ریمون، (۱۳۶۴). مراحل اساسی اندیشه در جامعه‌شناسی. باقر پرهام، تهران: سازمان انتشارات و آموزش انقلاب اسلامی.
- افضل‌ی، رسول؛ زارعی، بهادر؛ احمدی، عباس؛ محسنی؛ و سهی، سیدضیا، (۱۳۹۸). «تیین اثرات شکاف نسلی بر هویت اجتماعی-سیاسی دانش‌آموزان شهر تهران». مجلس و راهبرد، ۲۶(۹۸): ۳۳۵-۳۰۳. https://nashr.majles.ir/article_323.html
- اکبری، حسین؛ و عزیززی، جلیل، (۱۳۸۶). «هویت ملی و عوامل مؤثر بر آن در میان دانش‌آموزان دوره متوسطه». رفاه اجتماعی، ۷(۲۷): ۲۹۸-۲۷۷. <https://refahj.uswr.ac.ir/article-1-2024-fa.html>
- ایمان، محمدتقی؛ و حائری، فاطمه، (۱۳۹۱). «بررسی عوامل اجتماعی، فرهنگی مرتبط با هویت جنسیتی دختران جوان: نمونه مورد مطالعه دبیرستان‌های ناحیه دو شیراز». مطالعات روانشناختی اجتماعی زنان، ۱۰(۴): ۴۰-۷. <https://dx.doi.org/10.22051/JWSPS.2012.1431>
- بابایی، انسیه؛ بخشیان، فرشته؛ کریمیان، آرام؛ و سعادت‌مهر، سیدرضا، (۱۳۹۸). «عوامل مرتبط با هویت‌یابی دانش‌آموزان دوره متوسطه استان مازندران». مجله دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی، ۱۷(۳): ۳۱۶-۳۰۷. <http://sjsph.tums.ac.ir/article-1-5798-fa.html>
- بیابانگرد، اسماعیل، (۱۳۷۶). روانشناسی نوجوان. تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
- اسکیدمور، ویلیام، (۱۳۷۲). تفکر نظری در جامعه‌شناسی. علی محمد حاضری، تهران: سفیر.
- بیرو، آلن، (۱۳۶۷). فرهنگ علوم اجتماعی. ترجمه باقر ساروخانی، تهران: کیهان.
- تنهایی، حسین ابوالحسن، (۱۳۸۳). درآمدی بر مکاتب و نظریه‌های جامعه‌شناسی. چاپ پنجم، مشهد: مرنديز.
- توسلی، غلامعباس، (۱۳۸۰). جامعه‌شناسی دینی. تهران: سخن.
- جنکینز، ریچارد، (۱۳۸۱). هویت اجتماعی. ترجمه تورج یاراحمدی، تهران.

- جولیوس گولد، ویلیام، ب (۱۳۷۶). فرهنگ علوم اجتماعی. گروه مترجمان، تهران: مازیار.
- حاجیانی، ابراهیم، (۱۳۷۹). «تحلیل جامعه‌شناسی هویت ملی در ایران و طرح چند فرضیه». فصلنامه مطالعات ملی، ۲(۵) «DOR: 20.1001.1.1735059.1379.2.5.7.7»
- حسینی، سیده انسیه؛ و حسین بیگی، علیرضا، (۱۴۰۰). «بررسی رابطه سبک زندگی و استراتژی‌های مدیریت هیجان و هویت اجتماعی دانش‌آموزان مقطع متوسطه استهبان». همایش ملی پژوهش‌های حرفه‌ای در روانشناسی و مشاوره با رویکرد از نگاه معلم، میناب. <https://civilica.com/doc/1255903>
- حسینی، وجیهه؛ صنعت‌جو، اعظم؛ شریف، عاطفه؛ و امین یزدی، سید امیر، (۱۳۹۷). «تحلیل محتوای داستان‌های نوجوانان از حیث ابعاد هویت‌یابی، بر پایه نظریات اریکسون، مارسیا و برزونسکی». فصلنامه تعامل انسان و اطلاعات، ۵(۱): ۹۳-۸۳. <https://profdoc.um.ac.ir/articles/a/1073086.pdf>
- دو اس، دی. ای، (۱۳۸۳). پیمایش در تحقیقات اجتماعی. ترجمه هوشنگ نایی، تهران: نی.
- دوران، بهزاد؛ و محسنی، منوچهر، (۱۳۸۲). «هویت رویکرد و نظریه‌ها». مجله علوم تربیتی، دانشگاه فردوسی مشهد، ۴(۱): <https://ecc.isc.ac/showJournal/1472/2564/25764>
- رابرتسون، یان، (۱۳۷۴). درآمدی بر جامعه. ترجمه حسین بهروان، چاپ دوم، مشهد: آستان قدس رضوی.
- رفیع‌پور، فرامرز، (۱۳۷۴). کندوکاوها و پنداشته‌ها. چاپ هفتم، تهران: شرکت سهامی انتشار.
- رفعت‌جاه، مریم، (۱۳۸۳). بررسی عوامل مؤثر در بازتعریف هویت اجتماعی زنان تهران. دانشگاه تهران، دانشکده علوم اجتماعی.
- ریتزر، جورج، (۱۳۷۴). نظریه جامعه‌شناسی در دوران معاصر. محسن ثلاثی، تهران: علمی.
- زیتلین، ایروینگ ام، (۱۳۸۱). آینده بنیانگذاران جامعه‌شناسی. ترجمه غلامعباس توسلی، تهران: قومس.
- ساروخانی، باقر، (۱۳۷۹). مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی خانواده. تهران: سروش.
- ساروخانی، باقر؛ و رفعت‌جاه، مریم، (۱۳۸۳). «عوامل جامعه‌شناختی مؤثر در بازتعریف هویت اجتماعی زنان». زن در توسعه و سیاست، ۱(۲): ۲۱۵-۲۰۱. https://jwdp.ut.ac.ir/article_13273_5b537756b4684c0f6d8c9768e3e9c879.pdf

- ساروخانی، باقر، (۱۳۸۳). روش تحقیق در علوم اجتماعی. جلد دوم، چاپ پنجم، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی.
- ساروخانی، باقر، (۱۳۸۵). روش تحقیق در علوم اجتماعی روش‌های کمی، آمار پیشرفته. جلد سوم، چاپ دوم، تهران: دیدار.
- سرایی، حسن، (۱۳۷۲). مقدمه‌ای بر نمونه‌گیری در تحقیق. تهران: سمت.
- سیف‌اللهی، سیف‌الله، (۱۳۸۱). جامعه‌شناسی مسائل اجتماعی ایران. تهران: مؤسسه انتشارات جامعه‌پژوهان سینا.
- شرفی، محمدرضا، (۱۳۸۰). جوان و بحران هویت. تهران: سروش.
- گیدنز، آنتونی، (۱۳۷۸). تجدد و تشخص، جامعه و هویت شخصی در عصر جدید. ترجمه ناصر موفقیان، تهران: نی.
- گل محمدی، احمد، (۱۳۸۰). «جهانی شدن و بحران هویت». فصلنامه مطالعات ملی، ۳ (۱۰): ۱۳-۴۸. <https://ensani.ir/file/download/article/20110207174449-0.pdf>
- نیکلاس، بریس، (۱۳۸۲). تحلیل داده‌های روانشناسی با برنامه spss. ترجمه خدیجه علی‌آبادی و علی صمدی، تهران: دوران.
- جنکینز، ریچارد، (۱۳۹۱). هویت اجتماعی. ترجمه تورج یاراحمدی، تهران: نشر شیرازه.
- عباسی اسفجیر، علی اصغر، (۱۳۸۹). «بررسی عوامل مؤثر بر شکل‌گیری هویت اجتماعی دانش‌آموزان متوسطه شهرستان آمل (در سال تحصیلی ۸۸-۸۷)». جامعه‌شناسی مطالعات جوانان، ۱ (۳): ۱۴۲-۱۲۱. <https://sid.ir/paper/170167/fa>
- فرزانه‌خو، مرجان؛ یارمحمدیان، احمد؛ و مولوی، حسین، (۱۳۸۸). «تأثیر عملکرد کلی خانواده بر وضعیت هویت دانش‌آموزان». علوم رفتاری، ۲ (۸): ۱۳۵-۱۴۲. <file:///C:/Users/sp/Downloads/79413880208.pdf>
- محسنی، علی؛ و جوانمردی، عادل، (۱۳۹۰). «بررسی عوامل مؤثر بر شکل‌گیری هویت اجتماعی - فرهنگی (مورد مطالعه: دانش‌آموزان شهر جوانرود)». تحقیقات سیاسی و بین‌المللی، ۳ (۹): ۹۱-۸۳. https://journals.iau.ir/article_558031_d10cf7ea53d99a4dc7552b2251fe3333.pdf
- موسوی، سیده فاطمه؛ و رحیمی‌نژاد، عباس، (۱۳۹۴). «مقایسه منزلت‌های هویت فردی زنان و مردان متأهل با توجه به وضعیت طلاق عاطفی». فصلنامه پژوهش‌های کاربردی روان‌شناختی، ۱ (۶): ۲۳-۱۱. <https://dx.doi.org/10.22059/JAPR.2015.54571>

- Aaron, R., (1964). *Basic stages of thought in sociology*. Trans.: Baqir Parham, Tehran: Islamic Revolution Publishing and Education Organization. (In Persian).

- Abbasi Esfajir, A. A., (1989). "Investigating factors affecting the formation of social identity of secondary school students in Amel city (in the academic year 2008-2008)". *Sociology of Youth Studies*, 1(3): 121-142. (In Persian).

- Abdullahi, M., (1974). "The collective identity of dynamism and the mechanism of its transformation in Iran". *Letter of the Iranian Sociological Association*, 5 (1). (In Persian).

- Afzali, R.; Zarei, B.; Ahmadi, A.; Mohseni Sohi; S. Z., (2018). "Explaining the effects of the generation gap on the socio-political identity of students in Tehran". *Majles and Strategy*, 26(98): 335-303. <file:///C:/Users/sp/Downloads/4013013989811.pdf>. (In Persian).

- Akbari, Hossein; Azizi, Jalil (2006), National identity and factors affecting it among secondary school students, *Social Welfare*, 7(27): 277-298. <http://refahj.uswr.ac.ir/article-1-2024-fa.html>. (In Persian).

- Ashfete Tehrani, A., (1984). "Sociology of Religion". *Sociology Quarterly*, Ashtian Islamic Azad University, 1 (3). (In Persian).

- Babaei, A.; Bakhshian, F.; Crimean, A. & Saadat Mehr, S. R., (2018). "Factors related to the identification of middle school students in Mazandaran province". *Journal of Health Faculty and Health Research Institute*, 17(3): 316-307. <sjsph.tums.ac.ir/article-1-5798-fa.html>. (In Persian).

- Berk, E., (2013). "Developmental psychology, Scientific American MC Graw". 2003. 5. Navabakhsh F, Khadem R, Aram H. *Internet and social. J Iran Soc Dev Stud.*, 5(2): 241-289. (In Persian).

- Berzonsky, M. D., (2004). "Identity Style, Parental Authority, and Identity Commitment". *J Youth Adolesc.*, 33(3): 213-220.

- Biro, A., (1967). *Culture of Social Sciences*. Trans.: Bagher Sarokhani, Tehran: Keihan.

- Bliuc, A. M., Ellis, R. A., Goodyear, P. & Hendres, D. M., (2011). "The role of social identification as university student in learning: Relationships

between students' social identity, approaches to learning, and academic achievement". *Educational Psychology*, 31(5): 559-574.

- Bliuc, A. M., Ellis, R. A., Goodyear, P. & Hendres, D. M., (2011). "Understanding student learning in context: Relationships between university students' social identity, approaches to learning, and academic performance". *European journal of psychology of education*, 26(3): 417-433.

- Doran, B. & Mohseni, M., (1982). "Identity, approaches and theories". *Journal of Educational Sciences, Ferdowsi University of Mashhad*, 4 (1): <https://ecc.isc.ac/showJournal/1472/2564/25764>. (In Persian).

- Edwards, C. & Harwood, J., (2003). "Social identity in the classroom: An examination of age identification between students and instructors". *Communication Education*, 52(1): 60-65.

- FarzanehKho, M.; Yarmohamedian, A. & Maulavi, H., (2008). "The effect of overall family functioning on students' identity status". *Behavioral Science Quarterly*, 2(8): 135-142. <file:///C:/Users/sp/Downloads/79413880208.pdf>. (In Persian).

- Giddens, A., (1978). *Modernity and individuality, society and personal identity in the new era*. Trans.: Nasser Moafaqian, Tehran: Ney. (In Persian).

- Godarzi, M. A. & Soltani Zarabadi, S., (2014). "Investigating the relationship between social capital and social identity of high school students (case study: secondary schools of Minab city)". *National Conference on Future Studies, Humanities and evelopment, Shiraz*, available at: <https://civilica.com/doc/452197>. (In Persian).

- Golmohammadi, A., (2008). "Globalization and Identity Crisis". *National Studies Quarterly*, 3 (10). (In Persian).

- Hahn, D., (2020). "The psychological well-being of student entrepreneurs: a social identity perspective". *International Entrepreneurship and Management Journal*, 16(2): 467-499.

- Hajiani, E., (1979). "Sociological analysis of national identity in Iran and several hypotheses". *National Studies Quarterly*. 2 (5): [DOR: 20.1001.1.1735059.1379.2.5.7.7](https://doi.org/10.1001.1.1735059.1379.2.5.7.7). (In Persian).

- Hosseini, S. A. & Hossein Beigi, A., (1400). "Investigating the relationship between lifestyle and emotion management strategies and social identity of Estehban high school students". *National conference of professional researches in psychology and counseling with a teacher's perspective approach*, Minab <https://civilica.com/doc/1255903>. (In Persian).

- Hosseini, V.; Sanat Jo, A.; Sharif, A. & Amin Yazdi, S. A., (2017). "Analyzing the content of teenagers' stories in terms of identification dimensions, based on the theories of Erikson, Marcia and Berzonsky". *Human Interaction and Information Quarterly*, 5(1): 83-93. <https://profdoc.um.ac.ir/articles/a/1073086.pdf>. (In Persian).

- Iman, M. T. & Haeri, F., (2011). "Investigating the social and cultural factors related to the gender identity of young girls: the case study of high schools in two Shiraz districts". *Women's Social Psychological Studies*, 10 (4): 7-40. (In Persian).

- Jenckitz, R., (2011). *Social identity*. Trans.: Toraj Yarahamdi, Tehran; Shiraz Publishing. (In Persian).

- Jenkins, R., (1981). *Social Identity*. Trans.: Toraj Yar Ahmadi, Tehran. (In Persian).

- Julius Gould, W. B., (1976). *Dictionary of Social Sciences*. Translators Group, Tehran: Maziar. (In Persian).

- Mohseni, A. & Jawanmardi, A., (2010). "Investigating factors affecting the formation of socio-cultural identity (case study: students of Javanroud city)". *Scientific Quarterly of Political and International Research*, 3(9): 83-91. https://journals.iau.ir/article_558031_d10cf7ea53d99a4dc7552b2251fe3333.pdf

- Mousavi, S. F. & Rahiminejad, A., (2014). "Comparing the individual identity values of married men and women according to the emotional divorce situation". *Applied Psychological Research Quarterly*, (1) 6: 11-23. [10.22059/JAPR.2015.54571](https://doi.org/10.22059/JAPR.2015.54571) (In Persian).

- Nicholas, B., (2012). *Analysis of psychological data with spss program*. Trans.: Khadijah Aliabadi-Ali Samadi, Tehran: Doran. (In Persian).

- Rafipour, F., (1974). *Analysis and concepts*. 7th edition, Tehran: Publishing Company. (In Persian).
- Rifaftjah, M., (2013). *Investigation of effective factors in redefining the social identity of Tehran women*. University of Tehran, Faculty of Social Sciences. (In Persian).
- Ritzer, G., (1974). *Sociological theory in the contemporary era*. Trans.: Mohsen Talasi, Tehran: Scientific. (In Persian).
- Robertson, I., (1974). *Coming to society*. Hossein Behravan, second edition, Mashhad: Aştan Quds Razavi. (In Persian).
- Saifullahi, S., (1981). *Sociology of Iran's social problems*. Tehran: Sina Jamia Pejohan Publications Institute. (In Persian).
- Saraei, H., (1972). *An introduction to sampling in research*. Tehran: Semit. (In Persian).
- Sarokhani, B., (2013). *Research Methodology in Social Sciences*. Volume II, Fifth Edition, Tehran: Research Institute of Humanities and Cultural Studies. (In Persian).
- Saroukhani, B. & Rafat Jah, M., (2013). "Sociological factors effective in redefining the social identity of women". *Women in Development and Politics*, 1(2): 201-215. https://jwdp.ut.ac.ir/article_13273_5b537756b4684c0f6d8c9768e3e9c879.pdf (In Persian).
- Sarukhani, B., (1979). *An introduction to family sociology*. Tehran: Soroush. (In Persian).
- Sarukhani, B., (1985). *Research methods in social sciences, quantitative methods, advanced statistics*. third volume, second edition, Tehran: Didar. (In Persian).
- Sharfi, M. R., (1980). *Youth and crisis of identity*. Tehran: Soroush. (In Persian).
- Skidmore, W., (1972). *Theoretical thinking in sociology*. Trans.: Ali Mohammad Hashedi, Tehran: Safir. (In Persian).
- Solitude, H. Abol-H., (2004). *An introduction to the schools and theories of sociology*. fifth edition Mashhad: Marandiz. (In Persian).

- Stewart, J. A., (2010). "Using e-journals to assess students' language awareness and social identity during study abroad". *Foreign Language Annals*, 43(1): 138-159.
- Tavasli, Gh. A., (2010). *Religious Sociology*. Tehran: Sokhn. (In Persian).
- Two S, D. E., (1983). *Survey in social research*. Hoshang Naibi, Tehran: Ni. (In Persian).
- Yabangard, I., (1976). *Adolescent Psychology*. Tehran: Farhang Islamic Publishing House. (In Persian).
- Zeitlin, I. M., (2011). *The Future of the Founders of Sociology*. Trans.: Gholam Abbas Tusli, Tehran: Qoms. (In Persian).